МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

магістра

на тему: **ВИЯВЛЕННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ІЛЮСТРУВАННЯ ЗБІРКИ АВТОРСЬКИХ ВІРШІВ «РОЗДУМИ ЮНОСТІ»**

Виконала: студентка 2 курсу, групи 8.0223
спеціальності 022 «Дизайн»
освітньо-професійної програми «Графічний дизайн»
Герцій Олександра Володимирівна

Керівник: професор кафедри дизайну,
заслужена діячка мистецтв України
_____ Інна ЧЕРКЕСОВА

Рецензент: заслужений художник України ,
доцент ЗНУ _____ ІРИНА ГРЕСИК

Запоріжжя

2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет *соціальної педагогіки і психології*
Кафедра *дизайну*
Рівень вищої освіти *другий (магістерський)*
Спеціальність *022 «Дизайн»*
Освітньо-професійна програма *«Графічний дизайн»*

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри дизайну
_____ Ганна ЧЕМЕРИС
«___» _____20__ року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Герцій Олександрі

1. Тема роботи: *Виявлення художньо-естетичних особливостей ілюстрування збірки авторських віршів «Роздуми юності»* науковий керівник роботи проф.кафедри дизайну, заслужена діячка мистецтв України *Черкесова І. Г.* затверджені наказом ЗНУ від 20.02.24
2. Строк подання студентом роботи: 04.12.2024
3. Вихідні дані до роботи: авторська збірка віршів
4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що належить розробити): *Теоретичні основи дослідження художньо-естетичних особливостей ілюстрування поетичних текстів. Формування предпроектного рішення: концепція ілюстрування збірки «Роздуми юності». Технологія ілюстрування збірки авторських віршів*
5. Перелік графічного матеріалу: *презентація, демонстраційна графіка, електронна версія макету*
6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали консультанта	Дата, підпис	
		Надано	Отримано

7. Дата видачі завдання: *5.10.2023*

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання	Примітка
1	*Загальні збори. Призначення наукового керівника. Затвердження теми.*	*жовтень 2023*	
2	*Отримання завдання на проведення дослідження теми*	*листопад 2023*	
3	*Етап 1. Проведення передпроєктного дослідження, вивчення теми та аналіз аналогів.*	*листопад-січень 2023*	
4	*Етап 2. Визначення концепції проєктування. Провести дослідження предмету теми. Підготувати опис дослідження у відповідному розділі ПЗ.*	*березень 2024*	
5	*Етап 3. Пошуковий етап. Розпочати процес проєктування з описом результатів виконання у відповідних підрозділах ПЗ*	*квітень-серпень 2024*	
6	*Апробація. Написання і подання тез для участі у науковій конференці*	*вересень-жовтень 2024*	
7	*Етап 4-5. Етап концептуальної ідеї та дизайн пропозиції. Завершити процес проєктування та описати його у відповідному розділі ПЗ. Завершення розробки (в чернетках) для отримання фінальних коментарів від керівника та консультантів*	*листопад 2024*	
8	*Етап 6-7. Технічна реалізація проєкту. Економічне обгрунтування. Усунути зауваження і врахувати рекомендацій керівника та консультантів. Подати чернетки ПЗ та дизайн-проєкту для проходження передзахисту. Підготувати доповідь та презентаційний супровід для передзахисту.*	*листопад 2024*	
9	*Завершення виконання роботи. Подати чернетки ПЗ та дизайн-проєкту для проходження передзахисту. Підготувати доповідь та презентаційний супровід для передзахисту/захисту*	*листопад 2024*	
10	*Попередній захист. Отримання допуску до захисту. Отримання коментарів та зауважень*	*листопад-грудень 2024*	
11	*Усунення зауважень до виконаної роботи. Виконати чистове оформлення роботи.*	*грудень 2024*	
12	*Проходження нормоконтролю Проходження рецензування. Підготувати анотацію до роботи*	*грудень 2024*	
13	*Отримання відгуку керівника. Подати роботу на перевірку та отримати довідку про антиплагіат-перевірку ресурсом Unicheck.*	*грудень 2024*	
14	*Завершити друк та збір матеріалів кваліфікаційної роботи Передати увесь обсяг кваліфікаційної роботи на кафедру*	*грудень 2024*	
15	*Захист кваліфікаційної роботи на засіданні ЕК.*	*грудень 2024*	

Студент _____ *Олександра ГЕРЦІЙ*
(підпис) (прізвище та ініціали)

Науковий керівник роботи _____ *Інна ЧЕРКЕСОВА*
(підпис) (прізвище та ініціали)

Нормоконтроль пройдено
Нормоконтролер _____ *Ганна ЧЕМЕРИС*
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Герцій О. В. **Виявлення художньо-естетичних особливостей ілюстрування збірки авторських віршів «Роздуми Юності»** : кваліфікаційна робота магістра спеціальності 022 «Дизайн» освітньо-професійної програми «Графічний дизайн» / наук. керівник заслужений діяч мистецтв України, проф. І.Г. Черкесова. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 76 с.

UA : Проведене дослідження, обсягом 76 сторінок, базується на аналізі збірки поезій «Роздуми Юності» та її ілюстрацій. Опираючись на 61 джерело, робота зосереджена на вивченні взаємозв'язку між візуальним та вербальним мистецтвом, зокрема, на впливі ілюстрацій на сприйняття поетичного тексту. Метою дослідження є визначення та аналіз цих взаємодій, виявлення нових рівнів інтерпретації літературного твору за допомогою візуальних образів, а також дослідження сучасних тенденцій в ілюстрації. Отримані результати мають теоретичне значення для літературознавства, мистецтвознавства та дизайну, а також практичне застосування в освітньому процесі та професійній діяльності.

Ключові слова: ілюстрація, вірш, художньо-естетичні особливості, символіка, інтертекстуальність, аналіз, інтерпретація.

Hertsii O. V. Identification of Artistic and Aesthetic Features of Illustrating the Collection of Original Poems «Reflections of Youth»: Master's Thesis in the Specialty 022 «Design» of the Educational and Professional Program "Graphic Design" / Scientific Supervisor: Prof. I.H. Cherkesova. Zaporizhzhia: ZNU, 2024. 75 p.

EN : This 75-page study is based on an analysis of the poetry collection "Reflections of Youth" and its illustrations. Drawing on 61 sources, the research focuses on the interplay between visual and verbal art, particularly the impact of illustrations on the perception of poetic text. The aim of the study is to identify and analyze these interactions, to reveal new levels of interpretation of a literary work through visual imagery, and to explore contemporary trends in illustration. The findings have theoretical significance for literary studies, art history, and design, as well as practical applications in education and professional practice.

Key words: illustration, poem, artistic and aesthetic features, symbolism, intertextuality, analysis, interpretation.

Апробація кваліфікаційної роботи:

1. Кардашов М.В., Герцій О.В. Застосування дизайн-мислення в створенні та ілюстрації художніх збірок віршів. *Дизайн, візуальне мистецтво та творчість: сучасні тенденції та технології:* матеріали *III міжнародної науково-практичної конференції* . Запоріжжя: ЗНУ, 2024 (12 грудня 2024 р.)

ЗМІСТ

ВСТУП.....7
РОЗДІЛ І
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ІЛЮСТРУВАННЯ ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТІВ..... 12
1.1. Ілюстрація як вид мистецтва.....12
1.2. Художньо-естетичні особливості поетичного тексту.....19
1.3. Взаємозв'язок поезії та ілюстрації.....23
1.4. Аналіз існуючих досліджень.....26
РОЗДІЛ ІІ
ФОРМУВАННЯ ПРЕДПРОЕКТНОГО РІШЕННЯ: КОНЦЕПЦІЯ ІЛЮСТРУВАННЯ ЗБІРКИ «РОЗДУМИ ЮНОСТІ»..... 37
2.1. Аналіз збірки віршів «Роздуми Юності»..... 37
2.2. Аналіз аналогів та прототипів поетичних збірок.....39
2.3. Формування концептуальної моделі ілюстрацій.....43
РОЗДІЛ ІІІ
ТЕХНОЛОГІЯ ІЛЮСТРУВАННЯ ЗБІРКИ АВТОРСЬКИХ ВІРШІВ..... 45
3.1. Деталізація етапів розробки та реалізація дизайн-концепції.....45
3.2. Розробка візуального образу збірки.....52
3.3. Аналіз процесу ілюстрування збірки.....54
ВИСНОВКИ.....64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ..... 63
ДОДАТКИ.....69

ВСТУП

Актуальність дослідження художньо-естетичних особливостей ілюстрування збірки авторських віршів полягає в необхідності глибшого розуміння взаємозв'язку між літературою та образотворчим мистецтвом. Ілюстрація є потужним інструментом, який здатний підсилити емоційний вплив поетичного тексту, створити додаткові асоціації та інтерпретації. Дослідження в цій галузі сприяє: збагаченню теоретичних засад ілюстрації та книжкової графіки; розширенню знань про особливості взаємодії візуальних та вербальних образів; розвитку творчих підходів у створенні ілюстрацій; поглибленню розуміння художніх особливостей конкретного твору.

Новизна дослідження полягає в тому, що воно зосереджується на аналізі конкретної збірки авторських віршів. Такий індивідуальний підхід дозволяє виявити унікальні художні особливості, які є характерними саме для цього твору. Крім того, дослідження може виявити нові тенденції в сучасному ілюструванні та внести свіжий погляд на класичні проблеми взаємодії тексту та зображення.

Ступінь дослідженості питання. Проблема взаємодії словесного та візуального мистецтва, зокрема, дослідження художньо-естетичних особливостей ілюстрування поетичних збірок, є предметом наукового аналізу протягом тривалого часу. Українські науковці, такі як Т. Андрущенко, І. Карпова, О. Потапенко, О. Пушкар, Т. Штонь тощо, зробили значний внесок у розробку цієї проблематики, досліджуючи ілюстрації до різних літературних творів. Зарубіжні дослідники, зокрема, С. Макклауд, М. Сміт, С. Херріг, П. Левіц також звертали увагу на цей аспект, розширюючи теоретичні основи для аналізу взаємодії слова та образу в мистецтві.

Таким чином, дослідження художньо-естетичних особливостей ілюстрування збірки авторських віршів є актуальним, новим та перспективним напрямком наукових досліджень, який має значний потенціал для розвитку різних сфер людської діяльності.

Об'єктом дослідження є збірка авторських віршів «Роздуми Юності» та її ілюстрації.

Предметом дослідження є художньо-естетичні особливості ілюстрування збірки, взаємозв'язок між візуальним та вербальним мистецтвом, а також вплив ілюстрацій на сприйняття поетичного тексту.

Мета дослідження полягає у комплексному аналізі художньо-естетичних особливостей ілюстрування збірки авторських віршів «Роздуми Юності» з метою виявлення взаємозв'язку між візуальним та вербальним мистецтвом, а також визначення впливу ілюстрацій на сприйняття поетичного тексту читачем.

Завдання дослідження:

1. Провести аналіз поетичного тексту збірки «Роздуми Юності», виявивши ключові образи, теми, настрої та ідеї, які можуть бути візуалізовані.
2. Створити та проаналізувати ілюстрації до збірки, визначивши їх стилістичні особливості, кольорову гаму, композиційні рішення та інші художні засоби.
3. Встановити взаємозв'язок між текстом віршів та ілюстраціями, виявивши, яким чином візуальні образи доповнюють, розкривають або контрастують з поетичними.
4. Оцінити ефективність ілюстрацій у передачі змісту та емоційного настрою віршів.
5. Визначити вплив ілюстрацій на сприйняття поетичного тексту читачем різних вікових категорій.

Для досягнення поставленої мети будуть використані такі *методи дослідження*: *методи дизайн-проектування* – методика предпроектного аналізу, метод синтезу в дизайні, художньо-образне моделювання об'єкту; *іконографічний аналіз* ілюстрацій для визначення їх стилю, композиції, колористики та інших художніх засобів; порівняльний *аналіз* візуальних та вербальних образів для встановлення їх взаємозв'язку; *соціологічні методи* (анкетування, інтерв'ю) для оцінки сприйняття ілюстрацій різними категоріями читачів; *літературознавчий аналіз* поетичного тексту з метою виявлення його

тематики, ідейного змісту, художніх особливостей; *системний аналіз* для узагальнення отриманих результатів та формулювання висновків.

Теоретичні – вивчення й теоретичний аналіз загальної та спеціальної літератури; аналіз існуючих аналогів та прототипів.

Концепція проекту. В основі ідеї кваліфікаційної роботи лежить дослідження художньо-естетичних особливостей ілюстрування поетичних текстів, зокрема збірки авторських віршів «Роздуми юності». Проект передбачає створення візуальних образів, що органічно доповнюють та поглиблюють емоційний зміст кожного поетичного твору, підкреслюючи основні мотиви та настрій, притаманні збірці. Використання ілюстрацій у даному проекті слугує засобом взаємодії поезії та візуального мистецтва, завдяки чому досягається естетичне та емоційне єднання слова і зображення, що сприяє глибшому сприйняттю тексту.

Магістерська робота, має **теоретичний потенціал,** оскільки дозволяє *поглибити розуміння взаємозв'язку слова та зображення* (дослідження виявляє, як образотворче мистецтво доповнює та розширює смислове поле поетичного тексту, створюючи нові рівні інтерпретації); *збагатити теоретичний апарат літературознавства та мистецтвознавства* (робота може стати внеском у розвиток теорії ілюстрації, виявивши нові закономірності та тенденції в цій галузі); *аналізувати особливості естетичного сприйняття* (дослідження дозволяє зрозуміти, як читач сприймає ілюстрації до літературного твору, які емоції та асоціації вони викликають).

Результати проведеного дослідження, мають вагоме **практичне значення**, оскільки можуть бути використані в курсах літератури, мистецтвознавства та дизайну для аналізу взаємодії різних видів мистецтв; отримані дані можуть бути корисними для редакторів та дизайнерів при створенні ілюстрацій до літературних творів.

Таким чином, магістерська робота ***«Виявлення художньо-естетичних особливостей ілюстрування збірки авторських віршів «Роздуми Юності»»*** має як теоретичне, так і практичне значення. Вона сприяє глибшому розумінню

взаємодії слова та зображення, збагачує науковий дискурс і може бути використана в різних сферах культурної діяльності.

Апробація результатів дослідження здійснювалася шляхом публікації тез доповіді на тему «Застосування дизайн-мислення в створенні та ілюстрації художніх збірок віршів» у збірнику матеріалів ІІІ міжнародної науково-практичній конференції «Дизайн, візуальне мистецтво та творчість: сучасні тенденції та технології» (12 грудня 2024, м. Запоріжжя)

Структура та обсяг роботи. Пояснювальна записка складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних літературних джерел і додатків. Обсяг кваліфікаційної роботи становить 72 сторінок, 61- літературні джерела. Обсяг головної частини кваліфікаційної роботи становить 60 сторінок. За темою роботи написані тези на тему «Застосування дизайн-мислення в створенні та ілюстрації художніх збірок віршів», опубліковано тези на конференції Дизайн, візуальне мистецтво та творчість: сучасні тенденції та технології: матеріали ІІІ міжнародної науково-практичній конференції.

У *вступі* обґрунтовується актуальність дослідження, розкривається науковий апарат дослідження: мета, предмет, об'єкт, задачі, методи дослідження, наукова новизна, теоретичне та практичне значення роботи.

У *першому розділі* роботи закладено основи для розуміння взаємозв’язку між поетичним словом і художнім образом, а також значення їхньої інтеграції для створення цільного естетичного досвіду. В ньому сформовано концептуальну базу для подальшого аналізу художньо-естетичних аспектів краси, що розвивається у поєднанні візуального мистецтва і літератури.

У *другому розділі* розглядаються сучасні підходи до створення ілюстрацій, їх стилістичні, технічні та естетичні аспекти. На основі отриманих даних формується концептуальна модель ілюстрації, яка відображає загальну художню ідею. У підрозділах аналізується гармонія між візуальними та літературними елементами, їхній емоційний вплив і роль у розкритті образів і тем збірок.

У *третьому розділі* детально розглядається процес розробки дизайн-концепції поетичної збірки, включаючи всі необхідні етапи. Особлива

увага приділяється формуванню видимого образу збірки, яка гармонійно поєднує естетичні та літературні елементи, підкреслює ідею твору та забезпечує комфортний зв’язок із читачем. Підсумковий аналіз дозволяє оцінити якість реалізації концепції, її художню виразність, відповідність змісту збірки та вплив на сприйняття аудиторії.

У *висновках* підсумовуються ключові результати наукового дослідження, акцентується увага на досягненні поставлених цілей, практичній значущості виконаної роботи та її значення в розвитку ілюстрації поетичних збірок. Наводяться рекомендації щодо подальшого застосування отриманих результатів або можливих напрямків для майбутніх досліджень.

Також *в додатках* представлено створений ілюстративний матеріал, що включає зразки сторінок збірки, варіанти оформлення обкладинки, приклади використання графічних елементів та композиційних рішень. Цей матеріал доповнює основну частину роботи, демонструючи практичну реалізацію концепцій та ідей, розроблених у дослідженні.

РОЗДІЛ І
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ІЛЮСТРУВАННЯ ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТІВ

1.1. Ілюстрація як вид мистецтва

Ілюстрація як форма мистецтва має глибокі історичні корені, що сягають епохи ранніх цивілізацій, коли вона виконувала роль одного з перших засобів комунікації. У той час, коли писемність ще не була розповсюджена, зображення слугували основним способом передачі знань та історій. Найдавніші зразки ілюстрацій можна знайти на стінах печер, на папірусах і глиняних табличках, де вони фіксували сцени з повсякденного життя, релігійних ритуалів і полювання, виконуючи функцію символічної мови.

З виникненням і розвитком книгодрукування, роль ілюстрації значно розширилася, і вона стала невід'ємною частиною друкованих видань. Особливого значення ілюстрація набула в епоху Відродження, коли ілюстратори досягли високого рівня технічної та художньої майстерності. Їх роботи не лише супроводжували тексти, але й стали окремими художніми творами, які прикрашали рукописи, релігійні тексти, наукові трактати та інші видання, що підвищувало як освітню, так і естетичну цінність цих книг [54, с. 120].

У XIX столітті, з розвитком технологій друку, зокрема літографії та гравюри, ілюстрація досягла свого розквіту. Ці технологічні досягнення дали змогу створювати більш деталізовані та масово відтворювані зображення, що зробило ілюстрацію доступнішою для широкого загалу [20]. В цей період ілюстрація стала важливим елементом у різних жанрах мистецтва і літератури, продовжуючи формувати візуальну культуру людства [25, с. 115].

У сучасному світі ілюстрація продовжує відігравати важливу роль. Вона використовується у багатьох сферах: книговиданні, журналістиці, рекламі, дизайні, анімації та інших. Ілюстрації допомагають зробити інформацію більш доступною та цікавою, створити емоційний зв'язок між автором і аудиторією. Таким чином, як зазначають дослідники, ілюстрація є універсальним

інструментом комунікації, який дозволяє передавати інформацію різноманітними способами і для різних аудиторій. Саме тому сучасні ілюстратори активно використовують різноманітні техніки та матеріали для створення своїх робіт.

Зокрема, у роботі М. Потапенка та А. Димової [26], зазначається, що ілюстрація – це візуальне доповнення до тексту, яке покликане полегшити сприйняття інформації та викликати емоції. Термін «ілюстрація» походить від латинського слова, що означає «просвітлення».

У навчальному посібнику О. Пушкаря та Т. Андрущенко «Ілюстрування» [51, с 128], зосереджено увагу на тому, що ілюстрації – це універсальна мова, яка використовується в різних сферах від реклами до наукових публікацій. Вони можуть бути виконані в різних стилях і техніках, від реалістичних малюнків до абстрактних композицій. В книгах ілюстрації виконують не лише декоративну функцію, а й допомагають читачеві глибше зануритися в світ твору [53, с. 172]; [35, с. 55].

Сучасні ілюстратори використовують різноманітні техніки та матеріали, від традиційних (акварель, олія, графіка) до цифрових (графічні редактори, 3D-моделювання). Це дозволяє створювати яскраві та оригінальні ілюстрації, які відповідають сучасним трендам.

Така різноманітність технік і матеріалів дозволяє класифікувати ілюстрації за різними критеріями, що сприяє більш глибокому розумінню їх ролі в сучасній культурі.

Ілюстрації можна класифікувати за різними критеріями: а призначенням: книжкова, журнальна, веб-ілюстрація, ілюстрація для дитячих книг, наукова ілюстрація тощо. За технікою виконання: традиційна (акварель, олія, графіка), цифрова (векторна графіка, растрова графіка, 3D-моделювання), комбінована; за стилем: реалістична, абстрактна, експресіоністська, імпресіоністська тощо [29].

Книжкова ілюстрація – найпоширеніший вид ілюстрації. Вона призначена для оформлення книг і має на меті доповнити та розкрити зміст тексту.

Книжкова ілюстрація – це унікальна, спеціалізована, самостійна галузь образотворчого мистецтва, що вимагає глибокого творчого підходу [11]. Ілюстрація не лише інтерпретує текст, а й збагачує його візуальними образами, доповнює та розвиває ідеї автора. Найважливішими характеристиками ілюстрації є її залежність від літературного тексту та пряме призначення: підтримувати авторську розповідь зоровими та образними образами [29].

Ілюстрації, їх підбір та правильне розміщення мають відповідати меті видання і бути зрозумілими цільовій аудиторії. Кількість, добір і спосіб відтворення ілюстрацій залежать від типу видання, виду твору та його змісту [1].

Ілюстрації можна знайти на найрізноманітніших носіях: від друкованих видань до мультимедіа та Інтернету. За допомогою ілюстрацій читачі можуть краще зрозуміти літературні тексти, виявити основні ідеї автора та чіткіше уявити собі текст. Ілюстрації посилюють емоційний вплив на читача: в академічних текстах вони показують приклади обговорюваних тем (типологію), у технічних текстах – покрокові процедури [14].

Часто, відірвані від художнього тексту, ілюстрації стають незрозумілими для читача. Серед галузей мистецтва книжкова ілюстрація посідає провідне місце з точки зору масового відтворення та поширення оригіналу. Ця характеристика підкреслює її соціальну та виховну роль, а також велику відповідальність видавців перед читачами. Ілюстрація завжди була тісно пов'язана не лише зі змістом книги, а й зі способом і технікою її друку та розповсюдження.

Адже ілюстрація – це не просто малюнок, зроблений художником пером, пензлем, тушшю чи аквареллю, а друкована книга, яка відтворює малюнок художника [35]. Іншими словами, ілюстрації – це результат колективної праці.

Візуальні матеріали виконують багато інших функцій, окрім своєї основної функції пояснення. Інформаційну функцію ілюстрацій слід визнати однією з найважливіших, адже малюнки не тільки ілюструють текст, а й доповнюють і підсилюють його.

Ще однією важливою характеристикою ілюстрацій є те, що вони можуть мати емоційний вплив на читача [34]. Коли ми звертаємося до видання, на нас емоційно впливає як твір, так і формат книги.

Ілюстрація є багатогранним терміном, що має широке використання в різних галузях знання, таких як мистецтво, графічний дизайн, літературознавство, освіта тощо [15]. Відповідно до Словника української мови, ілюстрація визначається як «зображення або малюнок, що пояснює або доповнює зміст тексту» [54]. Це визначення підкреслює допоміжну функцію ілюстрації у стосунку до текстового матеріалу.

З наукової точки зору ілюстрація є не просто візуальним відтворенням або доповненням тексту, а важливим засобом комунікації, який передає інформацію, що іноді не може бути адекватно виражена вербально [16]. У роботах з теорії візуальної комунікації зазначається, що ілюстрації здатні спрощувати складну інформацію, структурувати текстовий матеріал, полегшуючи його сприйняття та засвоєння [2]. Це особливо актуально в освітніх матеріалах та науково-популярних виданнях, де візуальні зображення служать засобом наочного навчання, посилюючи когнітивну взаємодію з аудиторією.

Згідно з дослідженнями в галузі графічного дизайну, ілюстрація розглядається як елемент візуального мистецтва, що може мати не лише описову, а й естетичну функцію. Як стверджує Меггс у своїй праці «Історія графічного дизайну», ілюстрація є результатом поєднання художнього таланту та дизайнерських технологій, де ключова роль відводиться створенню зображень, які доповнюють і підсилюють загальне враження від повідомлення [13].

Окрім того, в сучасній теорії медіа та комунікацій ілюстрація розглядається як компонент мультимедійного дискурсу, що взаємодіє з іншими візуальними й аудіовізуальними елементами для створення більш повного і комплексного контексту. Наприклад, у наукових публікаціях, таких як статті з тематики візуальної риторики, обговорюється взаємодія тексту та зображення

як системи знаків, що можуть створювати нові семантичні зв'язки та формувати певні смисли, які недоступні через текстовий канал [10].

Таким чином, термін «ілюстрація» має декілька наукових визначень, залежно від контексту та сфери застосування. У загальному значенні, ілюстрація розглядається як візуальне зображення, що виконує функцію доповнення, уточнення або пояснення текстового матеріалу [32]. Це мистецький процес, метою якого є полегшення сприйняття абстрактних або складних ідей через наочні приклади, використовуючи малюнки, фотографії або інші візуальні засоби. Створення ілюстрації включає аналіз змісту тексту та підбір зображень, які найкращим чином передають його суть, забезпечуючи чіткий візуальний зв'язок між текстовою інформацією та її образним втіленням. Ілюстрація сприяє кращому засвоєнню інформації та відіграє ключову роль у формуванні емоційного та когнітивного відгуку у читача [19].

Отже, ілюстрація — це не просто візуальне доповнення до тексту, а складна і багатошарова форма візуальної комунікації, що включає в себе як інформаційний, так і естетичний аспект. Вона виступає важливим засобом структурування та спрощення інформації, а також є невід'ємною частиною сучасних візуальних медіа, в яких текст і зображення взаємодіють для створення нових форм комунікативної взаємодії. Розрізняють декілька видів ілюстрації: журнальна ілюстрація – використовується для оформлення журналів, газет та інших періодичних видань, вона має бути яскравою, привабливою та відповідати тематиці публікації [31, С. 260-261]; веб-ілюстрація – створюється для веб-сайтів, блогів та інших інтернет-ресурсів, вона адаптивна та легка для завантаження [27, С. 99-104] та інші види ілюстрації (ілюстрація для дитячих книг, наукова ілюстрація, ілюстрація для реклами, ілюстрація для мобільних додатків тощо) [32].

Кожен вид ілюстрації має свої особливості та вимагає від художника різних навичок і знань. Однак, всі вони об’єднані одним – бажанням передати ідею, емоцію або інформацію за допомогою зображення.

XX-XXI століття ознаменувалися поглибленим дослідженням нетрадиційних поетичних форм, особливо вільного вірша. Паралельно з цим процесом, ілюстрація до поетичних збірок стала невід'ємною частиною культурного ландшафту. Візуальні образи не лише доповнюють поетичний текст, а й створюють нові рівні його інтерпретації, залучаючи читача до більш глибокого розуміння художнього твору.

Історія ілюстрування поезії пройшла еволюційний шлях, охоплюючи різні епохи і художні стилі, що відображає технічний та естетичний розвиток образотворчого мистецтва. Від простих малюнків у середньовічних рукописах до високотехнологічних зображень, створених за допомогою сучасних цифрових інструментів, ілюстрація поступово набуває більшої складності та символічного навантаження. Традиційні техніки, такі як гравюра на дереві, металі, ліногравюра, поступово поступилися місцем цифровим технологіям, що дозволяють художникам використовувати нові засоби для вираження складних концептуальних ідей, синтезуючи візуальне мистецтво з текстовим [28].

З розвитком української літератури наприкінці XX – на початку XXI століття особливу роль почала відігравати творчість жінок-письменниць, чиї твори, часто написані у формі вільного вірша, фокусувалися на важливих соціокультурних темах. Ці тексти, присвячені питанням національної ідентичності, жіночого досвіду та соціальних трансформацій, потребували відповідної візуальної підтримки. Ілюстрації до таких збірок не лише доповнювали зміст, а й слугували засобом візуалізації ідей, перетворюючи тексти на складні візуально-вербальні композиції. Візуальні метафори, які виникали в процесі співтворчості поета та художника, збагачували зміст поетичних творів, поглиблюючи емоційне та інтелектуальне сприйняття тексту [38,40].

У сучасній поезії, де вільний вірш став одним із найпоширеніших жанрів, ілюстрація зберігає свою важливу роль як інтерпретаційний інструмент. Гнучкість вільного вірша, що дозволяє автору експериментувати з формою та змістом, сприяє використанню ілюстрацій, які також відзначаються

стилістичним розмаїттям. Художники використовують як реалістичні, так і абстрактні форми, активно залучаючи символіку та метафори для передачі глибинних шарів поетичного змісту [27, 45 с. 88-96]. Ілюстрація таким чином стає невід'ємною частиною поетичного дискурсу, додаючи нові виміри до сприйняття та інтерпретації тексту.

Гнучкість вільного вірша створює ідеальний ґрунт для співпраці з ілюстраторами, адже обидва види мистецтва прагнуть до свободи вираження та експериментів з формою. Ілюстрація, як вірний супутник вільного вірша, не лише візуалізує його зміст, але й розширює його інтерпретаційні можливості, пропонуючи читачеві нові аспекти для роздумів.

Ілюстрації можуть бути різноманітними, – від простих малюнків до складних композицій, виконаних у різних техніках. Вони виконують кілька важливих функцій: *інформаційну* (пояснюють складні поняття, доповнюють текст фактами); *емоційну* (передають атмосферу твору, викликають певні почуття у читача); *естетичну* (прикрашають книгу, роблять її більш привабливою) [22, 20 с. 45-52].

Ілюстрації мають широкий спектр форм і виразних засобів – від простих схематичних зображень до складних художніх композицій, виконаних у різноманітних техніках, як традиційних (графіка, живопис), так і цифрових (3D-моделювання, векторна графіка). Вони виконують кілька ключових функцій, серед яких виділяються інформаційна, емоційна та естетична. Інформаційна функція полягає у тому, що ілюстрації слугують засобом візуалізації абстрактних або складних понять, роблячи їх зрозумілими для читача, доповнюючи текст візуальними фактами та поясненнями. Емоційна функція ілюстрацій спрямована на створення певної атмосфери та настрій, що сприяє глибшому емоційному зануренню у зміст твору, формуючи естетичні переживання. Естетична функція полягає в тому, що ілюстрації підвищують естетичну цінність книги, роблячи її візуально привабливою та стимулюючи інтерес читача [29; 40; 48].

Ці функції взаємопов’язані та нерідко доповнюють одна одну. Наприклад, ілюстрація, яка має на меті інформувати, може одночасно виконувати емоційну функцію, якщо вона здатна викликати у читача певні почуття, такі як захоплення або здивування. Таким чином, функціональна багатогранність ілюстрацій сприяє більш комплексному сприйняттю тексту, впливаючи як на інтелектуальне, так і на емоційне сприйняття читача.

Дослідження показують, що ілюстровані тексти запам'ятовуються краще та викликають більший інтерес у читача. Розміщення ілюстрацій на сторінці також впливає на сприйняття інформації [23, 47]. Наприклад, ілюстрації на правій сторінці привертають більше уваги. Ілюстрації є важливим елементом сучасних публікацій. Вони не тільки прикрашають книгу, але й виконують важливі інформаційні та емоційні функції. Вдало підібрані та розміщені ілюстрації можуть значно підвищити ефективність будь-якого видання. Варто пам’ятати, що колір є потужним інструментом у дизайні. Він привертає увагу, створює певний настрій і допомагає структурувати інформацію. Розташування ілюстрацій на сторінці впливає на порядок сприйняття інформації читачем. Ілюстрації, розміщені на правій сторінці, зазвичай привертають більшу увагу. Ілюстрації є важливим елементом, який об’єднує всі частини видання в єдине ціле. Їх кількість, якість, розмір та взаємне розташування впливають на загальне враження від книги. Книжкова ілюстрація тісно пов’язана з текстом і підпорядкована його змісту. Вона допомагає читачеві краще уявити описані події та персонажів.

1.2. Художньо-естетичні особливості поетичного тексту

О. Москвичова у своїх працях [41, 42 с. 84-89] аналізує поетичний текст, зокрема його роль у відображенні дійсності та використання лінгвістичних засобів для досягнення цієї мети. Авторка досліджує, як поетичні твори різних епох та напрямків відображають світогляд автора, суспільні процеси та культурні особливості. Наголошуючи, що поезія є не лише мистецтвом слова, а й потужним інструментом пізнання світу та самопізнання.

Аналіз поетичного тексту, запропонований О. Москвичовою, включає не лише розгляд лінгвістичних засобів, а й глибоке розуміння того, як поезія відображає світогляд автора і суспільні процеси. Москвичова звертає увагу на три ключові рівні аналізу: семантичний, метасеміотичний та власне лінгвопоетичний, що дає можливість дослідити не лише зовнішні мовні структури, але й глибші смисли, приховані за текстом.

Аналогічно до підходів інших дослідників, наприклад, Л. Безуглої, яка вважає поезію складним процесом спілкування між автором і читачем, Москвичова також підкреслює, що поетичний текст є інструментом не тільки для передачі інформації, а й для створення естетичного досвіду. Такий підхід перегукується з концептуалізацією поезії як медіуму, що за допомогою символів, метафор та інших тропів формує багатозначні шари значень.

Аналіз поетичних текстів з точки зору лінгвістичної поетики передбачає виявлення стилістичних прийомів та засобів вираження, які допомагають розшифрувати творчі та естетичні наміри поета і зрозуміти, як він прагне вплинути на читача. Лінгвопоетичний аналіз вірша відбувається на трьох рівнях: *семантичний рівень* – аналіз прямих значень слів і словосполучень; *метасеміотичний рівень* – аналіз додаткових (імпліцитних) значень, контекстуальних асоціацій та символічних шарів тексту; *власне лінгвопоетичний рівень* – аналіз естетичного потенціалу мови, вивчення того, як за допомогою стилістичних прийомів і засобів виразності створюються образи та емоційний вплив на читача [6; 49; 61].

Поезія – це особливий вид мистецтва, який дозволяє автору передати свої думки, почуття та враження за допомогою слова. Художні засоби, що використовуються в поезії, роблять її яскравою, образною та емоційною. Розглянемо детальніше ключові елементи поетичного тексту [51; 61].

Мова поезії суттєво відрізняється від звичайної розмовної мови. Вона характеризується [7; 55; 57] такими особливостями, як високою образністю – поети використовують різноманітні тропи (метафори, порівняння, епітети, гіперболи тощо), щоб створити яскраві образи і передати свої думки непрямо;

емоційністю – поетична мова насичена емоціями, які передаються за допомогою інтонації, ритму та лексики; мелодійністю – звуки слів у поезії підбираються так, щоб створити певну мелодію і ритм; концентрацією – поезія відрізняється лаконічністю і точністю висловлювання. Кожне слово в поетичному рядку має велике значення [37, с. 38-44].

Образи і символи – це основа поетичного тексту. Вони дозволяють автору передати складні поняття та ідеї за допомогою простих і зрозумілих образів. Образ – це конкретна картина, яка виникає в уяві читача при читанні поезії [58]. Образи можуть бути зоровими, слуховими, дотиковими, смаковими та нюховими. Символ – це образ, який має приховане значення і вказує на щось більше, ніж сам по собі [55]. Символи часто мають універсальне значення і розуміються людьми різних культур. Приклади образів і символів. *Серце* – символ любові, кохання. *Сонце* – символ життя, світла, радості. *Ніч* – символ смутку, туги, таємниці. *Дорога* – символ життя, шляху, пошуку себе.

Таким чином, поезія – це мистецтво передачі емоцій. Поети використовують різноманітні засоби, щоб викликати у читача певні почуття [54]

Такими засобами є: інтонація – зміна інтонації дозволяє передавати різні емоції: радість, смуток, гнів, спокій тощо; ритм – ритмічна організація тексту створює певний емоційний настрій; лексика – вибір слів також впливає на емоційність тексту; звукові повтори – алітерація, асонанс, рима підсилюють емоційний ефект; експресивність – це сила вираження почуттів. Поети часто використовують гіперболи, метафори та інші тропи, щоб підсилити емоційний вплив своїх творів.

На думку, Л. Безуглої поезія — це не просто набір слів, а складний процес спілкування між автором і читачем, який включає в себе не лише передачу інформації, але й створення емоційного та естетичного досвіду. Це спілкування за допомогою поезії, яке включає в себе не лише передачу інформації, але й створення образів, емоцій та ідей. Це здатність мови викликати в читача естетичне задоволення, насолоду від краси слова [24].

Якщо уявимо будь-яку картину, то розуміємо, що художник не просто зображує предмети, а й передає свої емоції, думки та бачення світу. Поезія – це те саме, тільки замість фарб художник використовує слова. Він підбирає їх так, щоб викликати в читача певні відчуття, змусити його задуматися про життя, кохання, смерть тощо.

Коли ми читаємо вірш, ми не просто сприймаємо інформацію, ми занурюємося в особливий світ, створений автором. Автор використовує різні літературні прийоми, щоб зробити цей світ яскравим і незабутнім. Наприклад, він може використовувати метафори, порівняння, ритм і риму, щоб створити образ, який запам'ятається надовго.

У своїх віршах Л. Костенко висловлює негативне ставлення до радянської номенклатури. Це приклад референтної інтенції. Але водночас вона використовує яскраві образи, риму, ритм, щоб створити емоційно насичений текст. Це приклад естетичної інтенції. Тобто, поетеса не тільки передає інформацію, але й створює певний естетичний досвід для читача.

Розуміння того, як працює поезія, допомагає нам глибше оцінити її красу і значення. Це також допомагає нам краще розуміти самих себе і світ навколо нас.

Отже, поезія – це складне і багатогранне явище. За допомогою мови, образів, символів і емоцій поети створюють унікальні світи, які здатні зворушити і надихнути читача. Вивчення поезії допомагає нам глибше пізнати себе і світ навколо нас. А ключові елементи поезії це – *мова* (образність, емоційність, мелодійність, концентрація); *образи і символи* (конкретні картини, що виникають в уяві, і поняття, що мають приховане значення); *емоційність і експресивність* (передача почуттів за допомогою різних засобів).

Згадані раніше ключові елементи поезії – мова, образи і емоції – знаходять своє конкретне втілення в процесі ескізування. Саме тут, на рівні мовних конструкцій, народжуються ті найтонші нюанси значень, які надають поезії її глибину і багатогранність. Розуміння того, як поети створюють свої твори, допомагає нам глибше оцінити їхню майстерність. Процес ескізування, з

його метафорами і символами, є своєрідним ключем до розуміння того, як з простих слів народжуються складні і багатошарові поетичні світи.

Процес ескізування, або початкового формування поетичних образів, відбувається на рівні створення мовних конструкцій, які передають складні ідеї через лаконічні форми. Ескізи поетичних образів формуються через метафоричні й символічні структури, які можуть набувати різних інтерпретацій залежно від культурного контексту, епохи та індивідуального досвіду читача.

Композиційний аналіз поетичного тексту також є важливим елементом. Наприклад, у вірші Ліни Костенко, розглянутому в тексті, повторювані елементи («осінній день», «о синій день») створюють ритмічну й інтонаційну структуру, яка формує не лише естетичний досвід, а й концептуально підкреслює основну тему твору — перехідний стан, внутрішню боротьбу між змінами в природі та людською душею. Цей приклад ілюструє важливість ритму, рими та звукової організації в побудові емоційного впливу.

Сучасна поезія часто використовує символи для створення універсальних понять, які дозволяють читачеві переживати текст на декількох рівнях. Концептуалізація цих символів, як-от використання осені як метафори життєвого циклу, підсилює загальний вплив на читача, дозволяючи йому зануритися у внутрішній світ автора. Так, образи вірша Костенко стають засобом сполучення між об'єктивною дійсністю та суб'єктивним сприйняттям.

Таким чином, лінгвістичний і лінгвопоетичний аналіз, описаний Москвичовою, поєднується з концептуалізацією образів і символів, а також ескізуванням, як важливої стадії формування поетичного тексту, що зрештою створює складну, багатошарову композицію, здатну не тільки передати інформацію, а й викликати глибокі емоційні та інтелектуальні переживання.

1.3. Взаємозв’язок поезії та ілюстрації

Ілюстрація та поезія, хоча й представляють різні види мистецтва, тісно взаємодіють між собою. Ілюстрація може значно поглибити розуміння

поетичного тексту, надаючи йому візуальну інтерпретацію. Вона допомагає читачеві:

1) *Уявити образи* – ілюстрація може перетворити абстрактні образи, створені словами поета, на конкретні візуальні образи, які легше уявити.

2) *Зрозуміти емоції* – візуальні елементи, такі як колір, світлотінь, вирази обличчя можуть передати емоції, які не завжди явно виражені в тексті.

3) *Сприйняти атмосферу* – ілюстрація може створити певну атмосферу, наприклад, загадкову, романтичну або тривожну, що доповнює емоційний настрій поезії.

4) *Запам'ятати текст* – візуальний образ, пов'язаний з текстом, допомагає краще запам'ятати його зміст.

4) *Додати нові інтерпретації* – ілюстрація може запропонувати альтернативні способи розуміння тексту, відкриваючи нові грані його значення.

А. Савчук, у своїй публікації зазначає, що література та образотворче мистецтво не існують окремо, а постійно впливають один на одного [52, с. 98–104]. Розуміння взаємозв'язку між літературою та образотворчим мистецтвом допомагає нам: *глибше зрозуміти мистецтво* (коли ми бачимо, як художники та письменники черпають натхнення один в одного, ми можемо краще оцінити їхні твори); *розширити світогляд* (вивчаючи, як різні види мистецтва взаємодіють, ми отримуємо більш цілісне уявлення про світ); *розвинути власну творчість* (розуміння цих зв'язків може допомогти нам створювати власні твори мистецтва).

Ілюстратор, працюючи над поетичним текстом, здійснює власну інтерпретацію. Він обирає певні деталі, акцентує на них увагу, ігнорує інші, тим самим створюючи свою власну версію поетичного світу. Ця інтерпретація може збігатися з авторським задумом, але може й суттєво відрізнятися від нього.

Ілюстрація може бути [40, С. 157-161]: літеральною – точно відтворювати опис з тексту; асоціативною – викликати певні асоціації, пов'язані з текстом; символічною – передавати глибинний зміст поезії за допомогою символів; абстрактною – відображати загальний настрій або атмосферу тексту.

Існує багато способів, якими література та образотворче мистецтво взаємодіють:

Сюжетні запозичення – художники часто черпають ідеї для своїх картин з літературних творів. Наприклад, багато картин створено за мотивами міфів, легенд чи романів.

Взаємне натхнення – письменники та художники можуть натхновлюватися творами один одного, створюючи нові твори на схожі теми.

Спільні стилі та напрямки – обидва види мистецтва можуть розвиватися в схожих напрямках, використовуючи схожі стилі та техніки.

Спільні символи та образи – література та образотворче мистецтво часто використовують спільні символи та образи для передачі певних ідей або емоцій.

Наприклад, античні міфи були джерелом натхнення для багатьох художників і письменників. Біблійні сюжети часто зображувалися на картинах і використовувалися як основа для літературних творів. В епоху романтизму існувала тісна взаємодія між поетами та художниками. Вони часто об'єднувалися в літературні гуртки і спільно працювали над створенням нових творів. Сучасні художники і письменники часто використовують елементи масової культури, інтернету та інших сучасних явищ у своїх творах [54].

Вивчення взаємозв'язку між літературою та образотворчим мистецтвом допомагає нам*:* *поглибити розуміння кожного виду мистецтва* (коли ми бачимо, як вони взаємодіють, ми можемо краще зрозуміти їхні особливості та можливості); *розширити свій кругозір* (вивчення різних видів мистецтва допомагає нам побачити світ з різних точок зору); *розвинути критичне мислення* (аналізуючи взаємозв'язки між літературою та образотворчим мистецтвом, ми вчимося порівнювати, аналізувати і робити висновки).

Література та образотворче мистецтво – це два тісно пов'язані види мистецтва. Вони взаємно збагачують один одного, створюючи нові можливості для творчості і самовираження. Вивчення їх взаємозв'язку допомагає нам краще зрозуміти світ і самих себе.

Сучасне ілюстрування поезії характеризується великою різноманітністю стилів і технік. *Основні сучасні тенденції включають:*

- *Індивідуальний стиль:* ілюстратори все частіше відходять від традиційних канонів і створюють унікальні, авторські образи.

- *Експерименти з матеріалами та техніками:* використання нестандартних матеріалів (наприклад, колаж, цифрова графіка) та експерименти з різними техніками.

- *Міждисциплінарність:* поєднання ілюстрації з іншими видами мистецтва, такими як живопис, графіка, фотографія.

- *Інтерактивність:* створення динамічних ілюстрацій, які змінюються в залежності від взаємодії з читачем.

- *Мультимедійність:* використання звуку, відео та інших мультимедійних елементів для створення більш повного і багатогранного враження.

Сучасні ілюстратори докладають зусиль, щоб зробити ілюстрації до поезії не просто доповненням до тексту, а самостійним твором мистецтва, який доповнює і розширює його значення.

Взаємодія поезії та ілюстрації є складним і багатогранним процесом. Ілюстрація може як поглибити розуміння поетичного тексту, так і запропонувати нові інтерпретації. Сучасні тенденції в ілюструванні поезії свідчать про те, що цей вид мистецтва продовжує розвиватися і дивувати нас новими формами і виражальними засобами.

1.4. Аналіз існуючих досліджень значимості ілюстрації

Дослідження взаємодії літератури та образотворчого мистецтва є актуальним у контексті сучасних тенденцій в мистецтві, де стираються межі між різними видами творчості. Аналіз ілюстрацій до збірки віршів дозволяє глибше проникнути в її зміст і художню концепцію. Вивчення взаємодії текстових і візуальних образів сприяє розвитку нових методологій та підходів в мистецтвознавстві.

Загальна теорія взаємодії мистецтв виокремлює чотири напрями: *синкретизм мистецтв* (історичний огляд розвитку мистецтв, де різні види мистецтва були тісно переплетені); *теорія символізму* (аналіз використання символів в літературі та образотворчому мистецтві); *семіотика* (дослідження знаків і символів, які використовуються в різних видах мистецтва); *інтертекстуальність* (вивчення взаємозв'язків між різними текстами, включаючи літературні та візуальні) [32].

Синкретизм мистецтв – це поняття, яке описує ранні етапи розвитку мистецтва, коли різні його види були тісно переплетені і не мали чітких меж. В античних культурах, приміром, музика, танець, поезія та образотворче мистецтво часто об'єднувалися в єдиних ритуалах і святах. Мистецтво було нерозривно пов'язане з релігією, магією та повсякденним життям [55].

До особливості синкретизму відносять: відсутність чіткого поділу на окремі види мистецтва; тісний зв'язок мистецтва з релігією, магією та повсякденним життям; переважання колективної творчості над індивідуальною. Наприклад, античні греки створювали вази з розписами, які розповідали історії. Середньовічні собори були синтезом архітектури, скульптури, живопису та музики.

Символізм – це напрям в мистецтві, який виник у другій половині XIX століття. Для символістів характерне використання символів, які мають багатозначний характер і виходять за межі буквального значення. Символ – це образ, який має приховане значення і викликає асоціації. Символи об'єднують різні види мистецтва, створюючи єдиний образ. Символісти вважали, що розуміння символів можливе лише через інтуїцію і емоційне сприйняття. Поети-символісти часто використовували образи з живопису та музики. Художники-символісти створювали картини, які були наповнені символічними значеннями [36].

Семіотика – це наука про знаки і знакові системи. Вона вивчає, як люди створюють, інтерпретують і використовують знаки для спілкування. Знак – це будь-яка матеріальна або ідеальна одиниця, яка має значення. Код – це система

правил, за якими знаки об'єднуються в повідомлення. Інтерпретація – процес розшифрування знаків і отримання значення. В мистецтві кожен елемент – колір, форма, лінія – може бути знаком, який несе певне значення. Семіотика допомагає аналізувати, як різні види мистецтва використовують знаки для створення сенсу [26, с. 72-78.].

Інтертекстуальність – це поняття, яке описує взаємозв'язок між різними текстами. Це означає, що кожен текст є результатом діалогу з іншими текстами, попередніми або сучасними. Цитата – пряме запозичення тексту з іншого джерела. Алюзія – непряма згадка про інший текст. Пародія – імітація іншого тексту з метою висміювання або створення нового значення. Наприклад, художники часто використовують цитати з інших творів мистецтва, літератури, музики. Інтертекстуальність дозволяє створювати нові значення і сенси шляхом поєднання різних культурних кодів [24, с. 115-118].

Ці теорії тісно пов'язані між собою. Синкретизм є історичною основою для розвитку мистецтва, а символізм, семіотика та інтертекстуальність дозволяють аналізувати сучасні мистецькі явища. Символізм можна розглядати як повернення до синкретичних начал мистецтва, коли різні види мистецтва об'єднувалися за допомогою символів. Семіотика допомагає аналізувати, як інтертекстуальні зв'язки створюються і сприймаються.

Розуміння цих теорій дозволяє глибше проникнути в сутність мистецтва, виявити його багатогранність і взаємозв'язок різних його видів. Вивчення синкретизму, символізму, семіотики та інтертекстуальності допомагає нам краще оцінити і зрозуміти як класичні, так і сучасні твори мистецтва.

Вивчення теорії ілюстрації – це багатогранний процес, який охоплює різноманітні аспекти мистецтва, літератури та культури. Для поглибленого дослідження цієї теми звернемося до праць дослідників: *Едгара Бернбаха* (арт-директор і теоретик реклами, його роботи присвячені взаємодії тексту та зображення); *Сьюзен Зонтаг* (філософ і культуролог, яка присвятила ряд робіт аналізу образу в сучасній культурі); *Ролан Барт* (філософ і літературознавець, який розробляв концепцію семіотики); *Умберто Еко* (філософ і семіотик, який

досліджував питання інтертекстуальності та взаємодії різних кодів у культурі); *Сьюзен Херрінг* (дослідниця дитячої літератури, яка приділяла значну увагу ролі ілюстрації у формуванні читацьких інтересів); *Майкл Маршалл* (автор фундаментальної праці «The Illustrated Book: Its History and Influence», в якій детально розглядається історія ілюстрації від середньовіччя до XX століття).

Теорія ілюстрації – це міждисциплінарна галузь дослідження, яка вивчає природу, функції та вплив зображень у різних видах мистецтва і культури. Вона охоплює широкий спектр питань, від аналізу візуальних елементів до їхнього впливу на сприйняття та розуміння інформації [53].

Майкл Маршалл провів глибоке дослідження історії ілюстрації, охоплюючи період від середньовіччя до XX століття, і в своїй роботі показав, як змінювалися її функції та техніки виконання протягом століть.

У середньовічний період ілюстрація виконувала переважно сакральну функцію. Основними ілюстративними елементами того часу були мініатюри та рукописні книги, часто створені в монастирях. Вони використовувалися для візуалізації релігійних текстів, допомагаючи неписьменним людям зрозуміти та відчути духовний зміст. Техніки виконання включали детальне рукописне розписання з використанням яскравих пігментів, таких як золото і лазурит.

Період Ренесансу приніс із собою відродження інтересу до класичної античності та людської форми. Ілюстрації стали більш реалістичними, з’явилася перспектива і пропорції. Функції ілюстрації розширилися: крім релігійних тем, в них почали зображати наукові відкриття, технічні інновації та світські сюжети. Техніки виконання стали більш різноманітними, включаючи гравюру та офорт, що дозволяло масове виробництво ілюстрацій [30].

У XVIII-XIX століттях, з розвитком друкарства та літографії, ілюстрація стала невід'ємною частиною книг, журналів та газет. Її функції включали не лише супровід тексту, а й самостійний засіб вираження ідей та концепцій. Ілюстрація почала впливати на громадську думку, стаючи інструментом політичної та соціальної пропаганди. Технічні можливості дозволяли створювати більш детальні та точні зображення [33].

XX століття стало періодом великих змін у ілюстрації. З'явилися нові стилі та напрями, такі як кубізм, сюрреалізм та абстракціонізм, які вплинули на естетику ілюстрації. Ілюстрація стала частиною масової культури, активно використовуючись у рекламі, дизайні та коміксах. Техніки виконання також зазнали значних змін завдяки розвитку фотографії, цифрових технологій і нових друкарських процесів [12].

Таким чином, Майкл Маршалл показав, як ілюстрація розвивалася від релігійного інструменту до складного і багатофункціонального засобу візуальної комунікації, відображаючи зміни в культурі, технологіях і суспільстві.

Едгар Бернбах, один із найвизначніших рекламних творців XX століття, зробив значний внесок у розуміння взаємодії тексту і зображення в рекламі. Його концепції, досі актуальні, вплинули на розвиток рекламної індустрії та дизайн мислення. Він стверджував, що текст і зображення повинні працювати разом, доповнюючи один одного і створюючи єдине враження. Слова і картинки повинні бути тісно пов'язані за змістом і стилем, підсилюючи взаємний вплив.

За словами Бернбаха, ефективна реклама повинна бути зрозумілою навіть дитині. Складні концепції потрібно передавати простими словами і яскравими образами. Хороша реклама, на його думку, пробуджує емоції, створює асоціації і запам'ятовується. Вона повинна викликати у споживача не просто інтерес, а й бажання придбати товар або послугу.Бернбах заохочував своїх співробітників до пошуку нових і нестандартних рішень, до виходу за рамки звичних шаблонів.

Наприклад, рекламна кампанія Volkswagen Beetle: Слоган «Think Small» («Думай по-маленькому») у поєднанні з простими, але ефектними зображеннями маленького автомобіля на тлі великих американських машин став класикою реклами. Ця кампанія показала, як за допомогою вдало підібраних слів і образів можна створити яскравий і запам'ятовуючий образ бренду. А, реклама для Avis, зі слоганом «We try harder» («Ми стараємося більше») підкреслював, що компанія Avis, на відміну від тогочасного лідера

ринку, докладає більше зусиль, щоб задовольнити клієнтів. Цей простий і зрозумілий меседж у поєднанні з вдалими візуальними образами зробив кампанію дуже успішною [5].

Ідеї Едгара Бернбаха продовжують бути актуальними і сьогодні. Вони нагадують нам про те, що ефективна реклама – це не просто набір слів і картинок, а результат творчого пошуку і глибокого розуміння психології споживача, що досягається лише за умови взаємодії тексту і зображення. Ефективна ілюстрація на його думку має бути простою і запам'ятовуючою.

Сьюзен Зонтаг, видатна американська філософиня та літературна критикиня, присвятила значну частину своїх досліджень аналізу образу в сучасній культурі. Її праці, зокрема «На противагу інтерпретації» та «Про фотографію», стали фундаментальними для розуміння ролі зображень у формуванні свідомості та ідеології.

Зонтаг стверджувала, що образи мають потужну силу впливу на суспільство. Вони не просто відображають реальність, а часто формують її, створюючи певні ідеали, норми та упередження. Образи можуть використовуватися для маніпулювання свідомістю людей, для пропаганди певних ідей та цінностей. Вона зазначала, що фотографія, наприклад, часто використовується для створення ілюзії об'єктивності, хоча насправді вона завжди є суб'єктивною інтерпретацією дійсності. Зонтаг підкреслювала, що сучасна культура все більше стає візуальною. Образи оточують нас звідусіль: в рекламі, кіно, телебаченні, інтернеті. Це призводить до того, що ми сприймаємо світ переважно через призму зображень. Зонтаг стверджувала, що естетика не є нейтральною, а несе в собі ідеологічне навантаження. Вибір певних образів, їхня композиція, колір – все це несе певний меседж.

Сьюзен Зонтаг, аналізувала роль образу в сучасній культурі, досліджувала його маніпулятивні можливості. Зокрема, критикувала культ фотографії, зазначаючи, що вона часто використовується для створення ілюзії реальності, хоча насправді є лише її фрагментом, інтерпретацією фотографа. Вона підкреслювала, що фотографія може бути потужним інструментом маніпуляції,

який використовується для пропаганди, шпигунства та інших цілей. Аналізуючи кіно як форму масової культури, яка впливає на свідомість глядачів, формуючи їхні смаки, цінності та уявлення про світ, вона розглядала рекламу як одну з найпотужніших форм маніпуляції, яка використовує образи для створення бажань і потреб у споживачах [17].

Праці Сьюзен Зонтаг мали значний вплив на розвиток культурології, соціології та філософії. Її ідеї про роль образу в сучасному суспільстві продовжують бути актуальними і сьогодні, особливо в контексті розвитку нових медіа та інформаційних технологій. Зонтаг закликала нас бути критичними до образів, які нас оточують, і не піддаватися їхньому маніпулятивному впливу.

Ролан Барт, французький філософ і літературознавець, зробив значний внесок у розвиток теорії ілюстрації через призму семіотики. Семіотика – це наука про знаки, яка вивчає, як люди створюють, інтерпретують і надають значення знакам у різних культурних контекстах.

Барт розглядав ілюстрацію не просто як зображення, а як текст, який можна читати і інтерпретувати. Він стверджував, що кожна ілюстрація містить у собі певний код, який дозволяє декодувати її значення. На його думку, одна ілюстрація може мати безліч значень, залежно від культурного контексту, особистого досвіду глядача та інших факторів. Барт вважав, що ілюстрація часто використовується для створення міфів, тобто ідей, які здаються природними і очевидними, але насправді є соціальними конструкціями. Він підкреслював, що наше сприйняття ілюстрації значною мірою залежить від культурних кодів, які ми засвоїли. Ці коди визначають, які значення ми надаємо певним образам і символам.

Барт аналізував рекламні плакати, показуючи, як вони використовують символи і коди для створення бажаного образу продукту або бренду. Він досліджував, як фотографії можуть створювати і підтримувати певні соціальні стереотипи. Також, вивчав, як мода використовує знаки для створення ідентичності та соціального статусу [3].

Ідеї Ролана Барта продовжують впливати на сучасні дослідження в галузі візуальної культури. Його концепція семіотики дозволяє аналізувати ілюстрації на більш глибокому рівні, виявляючи приховані значення та ідеологічні підтексти.

Так, у наш час, коли візуальна інформація переважає, ідеї Барта є більш актуальними, ніж будь-коли. Розуміння того, як працюють знаки і коди, допомагає нам критично оцінювати інформацію, яку ми отримуємо через зображення, і захищатися від маніпуляцій.

Умберто Еко, видатний італійський філософ і семіотик, зробив значний внесок у розуміння ілюстрації як культурного феномена. Одна з ключових концепцій, яку він розвинув і застосував до аналізу візуальних образів, – це *інтертекстуальність*.

Інтертекстуальність – це явище, коли один текст (у широкому сенсі, включаючи ілюстрації, фільми, музику тощо) посилається на інші тексти, цитує їх, переосмислює або створює з ними діалог. Іншими словами, кожен текст існує не ізольовано, а в контексті інших культурних творів.

Еко показував, що кожна ілюстрація є своєрідною мозаїкою цитат з інших візуальних і текстових джерел. Це можуть бути міфи, літературні твори, історичні події, попередні художні роботи. Ілюстрація несе в собі культурні коди, які можуть бути розпізнані лише тими, хто володіє відповідними знаннями. Це робить її багатошаровою і відкритою для різних інтерпретацій. А сам ілюстратор часто запрошує глядача до гри, пропонуючи розшифрувати приховані значення, знайти цитати та алюзії.

Багато ілюстрацій використовують образи з міфів і легенд, створюючи нові інтерпретації старих історій. Або ілюстрації часто відсилають до конкретних історичних подій, використовуючи їх як символ або метафору. Ілюстратори можуть свідомо наслідувати стиль відомих художників, створюючи своєрідний візуальний діалог. А от, використання релігійних, культурних або соціальних символів надає ілюстрації додаткового значення.

Завдяки концепції інтертекстуальності ми можемо побачити, як ілюстрація вплітається в культурний контекст і як вона взаємодіє з іншими видами мистецтва. Інтертекстуальний аналіз дозволяє виявити приховані смисли і багатошаровість ілюстрації. Розуміння інтертекстуальності відкриває нові можливості для художників і дизайнерів, дозволяючи створювати більш складні і багатогранні роботи [7].

Таким чином, концепція інтертекстуальності, розроблена Умберто Еко, стала важливим інструментом для аналізу ілюстрації. Вона дозволяє побачити, як ілюстрація пов'язана з іншими культурними текстами, як вона формує і відображає наше бачення світу. Завдяки Еко ми розуміємо, що ілюстрація – це не просто картинка, а складний культурний феномен, який заслуговує на глибоке вивчення.

Сьюзен Херрінг, як дослідниця дитячої літератури, внесла значний вклад у розуміння того, як ілюстрації впливають на розвиток читацьких інтересів у дітей. Її дослідження підкреслюють, що ілюстрації не є просто прикрасою тексту, а виконують важливі функції у процесі читання і сприйняття інформації дитиною.

Для багатьох дітей ілюстрація є першим контактом з книгою. Яскраві, цікаві малюнки привертають увагу дитини і спонукають її до читання. Ілюстрації стимулюють уяву дитини, допомагаючи їй створювати власні образи і фантазувати. Ілюстрації допомагають дитині краще зрозуміти зміст тексту, особливо якщо він складний або абстрактний. Ілюстрації викликають емоції, які допомагають дитині співпереживати з героями і краще запам'ятати історію. Ілюстрації вчать дітей бачити красу в різних формах мистецтва, розвивають їхній естетичний смак.

Херрінг досліджувала, як текст і ілюстрації взаємодіють між собою, доповнюючи або контрастуючи один з одним. Вона аналізувала, як різні стилі ілюстрації (реалістичні, абстрактні, комікснi) впливають на сприйняття дитини [8].

Херрінг досліджувала, як колір впливає на емоційний стан дитини і на її сприйняття ілюстрації. Вона виявила, що різні кольори можуть по-різному впливати на емоції дітей. Наприклад, теплі кольори, такі як червоний, жовтий та помаранчевий, часто асоціюються з енергією, радістю та збудженням. Вони можуть стимулювати активність і підвищувати настрій. Навпаки, холодні кольори, як-от синій та зелений, мають заспокійливий ефект і можуть сприяти розслабленню та зосередженню. Колір також відіграє важливу роль у тому, як діти сприймають ілюстрації. Яскраві, насичені кольори можуть привертати увагу дітей, роблячи зображення більш привабливими та легкими для запам'ятовування. Водночас кольорова гармонія й контрастність можуть впливати на те, як дитина інтерпретує зміст ілюстрації. Херрінг також звертала увагу на те, що вплив кольору може змінюватися залежно від культурного та вікового контексту. Наприклад, деякі кольори можуть мати різні асоціації в різних культурах, що впливає на те, як діти з різних середовищ реагують на один і той самий колір [8].

Вона вивчала, як культурні особливості впливають на створення і сприйняття ілюстрацій. Сьюзен Херрінг зробила вагомий внесок у розуміння ролі ілюстрації в житті дитини. Її дослідження підтверджують, що ілюстрації є невід'ємною частиною дитячої книги і відіграють важливу роль у формуванні читацьких інтересів і розвитку особистості дитини.

Дослідження взаємодії поезії та ілюстрації є актуальним напрямом у мистецтвознавстві та літературознавстві. Ілюстрації до поетичних творів не лише доповнюють текст, а й створюють нові смисли, інтерпретації та емоційні відтінки. Аналіз таких робіт дозволяє глибше зрозуміти як поетичні образи, так і особливості візуального мистецтва.

Незважаючи на це, проведений аналіз засвідчує наявність істотного дефіциту комплексних досліджень, які б інтегрували літературознавчі та мистецтвознавчі підходи до аналізу ілюстрацій у поезії. Наукові роботи, присвячені вивченню ілюстрацій, зазвичай обмежуються або суто мистецтвознавчим, або суто літературознавчим ракурсом, що призводить до

втрати міждисциплінарної глибини аналізу. Окрім того, недостатньо уваги приділяється широкому культурному контексту, який впливає на процес створення ілюстрацій, зокрема таким факторам, як історичні, соціальні, політичні та естетичні особливості епохи, у якій твориться як текст, так і його візуальне представлення. Це обмежує можливості повноцінного розуміння ілюстрації не тільки як засобу доповнення літературного тексту, але й як самостійного культурного явища.

РОЗДІЛ ІІ
ФОРМУВАННЯ ПРЕДПРОЕКТНОГО РІШЕННЯ: КОНЦЕПЦІЯ ІЛЮСТРУВАННЯ ЗБІРКИ «РОЗДУМИ ЮНОСТІ»

2.1. Аналіз сучасних підходів до ілюстрування на прикладі збірки віршів «Роздуми Юності»

Будь який літературний твір - це цілісний витвір мистецтва. Для максимально точного донесення авторського задуму використовуються ілюстрації, які асоціюються з літературним твором. Ілюстрація завжди стає ефективним доповненням видання, її асоціативність робить книгу більш цікавою. Також велике значення мають вибір кольорової гами, розмір і розміщення зображень, їх деталізація і характер виконання.

Відповідно до сучасних тенденцій, у збірці «Роздуми Юності» розроблений ряд ілюстрацій для відображення ідеї автора такими методами як яскрава кольорова гама, контраст в зображеннях, комбінування яскравих плям і плавних ліній. До збірки увійшло 18 віршів, доповнених ілюстраціями в мінімалістичному стилі, щоб залишити читачеві простір для особистого сприйняття та інтерпретації образів та емоцій.

Для художнього оформлення видання було створено 17 ілюстрацій, розроблений дизайн обкладинки, суперобкладинки і форзац. Для книги був обраний формат 148*210, тобто А5.

Сформований найбільш гармонійний формат смуги набору для даного видання, виділені поля відповідно до стандартів для комфортного читання. Також, забезпечено оформлення усіх елементів книги в єдиному стилі та композиції.

Художнє оформлення обкладинки забезпечує зацікавленість читача та пробуджує бажання відкрити книгу і зануритись у світ автора. Також неординарне оформлення обкладинки допомагає відрізнити книгу на полиці та налаштовхує на характер видання.

Збірка «Роздуми Юності» охоплює широкий спектр тем, притаманних молодіжному віку. Авторка торкається питань кохання, самотності, дружби, пошуку себе, стосунків з оточенням, а також соціальних проблем.

Вона досліджує різні грані кохання – від першої закоханості до розчарування та втрати. Вона аналізує складність людських стосунків, їхню мінливість та емоційну напруженість. Її поезія відображає пошук свого місця у світі, формування власного «Я». Також вона експериментує з різними ролями та масками, намагаючись знайти свою справжню ідентичність.

У своїх віршах поетеса торкається актуальних соціальних проблем, таких як відчуження, байдужість, нерозуміння. Поезія є для авторки способом самовираження, вона досліджує природу творчості, пошук натхнення та роль поета у суспільстві.

Вірші пронизані сильними емоціями – любов'ю, ненавистю, розчаруванням, тугою. Через них вона намагається передати всю глибину своїх переживань. Поезія відображає пошук сенсу життя, питань про призначення людини, її місце у світі. Авторка часто протиставляє свій внутрішній світ, свої почуття і бажання, зовнішнім обставинам і очікуванням суспільства.

Для поезії характерні:

-*простота і доступність мови* – авторка використовує просту, зрозумілу мову, близьку до розмовної;

-*емоційність* – вірші насичені емоціями, авторка не боїться виражати свої почуття відкрито і безпосередньо;

-*контрастність образів* – поетеса часто використовує контрастні образи, що підкреслюють складність і багатогранність людської душі.

-*синкретизм жанрів* – у своїх віршах авторка поєднує елементи різних жанрів – лірики, прози, драматизму.

Загальний емоційний настрій збірки коливається від відчаю і туги до радості і надії. Поетеса передає широкий спектр емоцій, які притаманні молодості: закоханість, розчарування, сумніви, мрії. Поезія також є

відображенням бурхливого внутрішнього світу молодої людини, яка шукає своє місце у світі.

Збірка «Роздуми Юності» Олександри Герцій – це щире і емоційне зізнання молодої авторки. Її поезія відрізняється простотою, доступністю і щирістю. У віршах авторка торкається актуальних для молоді тем, її вірші сповнені життєвої сили і енергії.

2.2. Аналіз аналогів та прототипів поетичних збірок

Аналіз ілюстрацій до поетичних збірок різних епох та літературних напрямів відкриває широке поле для розуміння того, як художники інтерпретували та візуально втілювали поетичні теми, стилі та ідеї.

Ілюстрації до романтичної поезії (Шеллі, Байрон)

Романтизм був насичений сильними емоціями, величчю природи та пошуком духовної сутності. Художники, що працювали над ілюстраціями до поезії таких авторів, як Персі Біші Шеллі та Джордж Гордон Байрон, часто зверталися до величних пейзажів, темних буревіїв і вражаючих природних явищ. Вони підкреслювали силу та велич природи, що була одним із центральних мотивів романтичної поезії. Ілюстрації могли також візуалізувати відчуття самотності та ізольованості героїв, які блукають серед величезних і, часто, ворожих ландшафтів. Тема бунту та протесту проти соціальних норм також могла бути відтворена через драматичні образи, наприклад, використання гротескних чи символічних фігур, які передавали внутрішній стан героїв [4].

Ілюстрації до романтичної поезії виступали як візуальний еквівалент бурхливих емоцій та величі природи, що були характерними для цього літературного напряму. Художники часто використовували контрастні кольори, драматичне освітлення та великі масштаби для передачі почуття піднесення, меланхолії або жаху. Образи бурхливих морів, темних лісів та гірських вершин символізували внутрішній світ романтичного героя, його прагнення до безмежного та непізнаного. Ілюстратори також звертали увагу на деталі, які

підкреслювали індивідуальність персонажів та їхню взаємодію з навколишнім світом.

Ілюстрації до поезії символістів (Верлен, Малларме)

Символісти, як Поль Верлен та Стефан Малларме, прагнули до вираження глибоких, часто абстрактних ідей через тонкі символи та багатозначні образи. Художники, що ілюстрували їхні твори, часто зосереджувалися на створенні таємничих, багатошарових візуальних метафор, які резонували з прихованими сенсами поезії. Це могли бути фантастичні сцени, де реальність і сон переплітalися, де кожен елемент картини мав символічне значення. Містичні образи, такі як тіні, дзеркала, загадкові фігури, часто використовувалися для передачі складних ідей про підсвідоме, мрії та духовні пошуки. Використання світла та тіні, кольорових контрастів і текстур додавало додаткову глибину та посилювало ефект загадковості [9].

Символістичні ілюстрації відрізнялися високим ступенем узагальнення та символічності. Художники прагнули передати не стільки зовнішню дійсність, скільки внутрішній світ поета, його мрії, бажання та страхи. Для цього використовувалися різноманітні образи-символи: жіночі фігури, квіти, тварини, які мали глибокий символічний зміст. Колір також відігравав важливу роль, передаючи певні емоції та настрої. Композиції ілюстрацій часто були асиметричними, динамічними, що створювало відчуття таємничості та загадковості.

Ілюстрації до модерністської поезії (Еліот, Паунд)

Модернізм, який характеризується розривом із традицією та експериментами у формі, став викликом для художників, які намагалися візуально відтворити новаторські ідеї поетів, таких як Томас Стернз Еліот та Езра Паунд. Ілюстрації до їхньої поезії могли включати фрагментовані композиції, незвичні ракурси та абстрактні форми, що відображали розірваність та хаотичність модерністської естетики. Художники експериментували з кольорами та фактурами, часто відмовляючись від реалістичних зображень на користь абстракції та символізму. Важливим елементом могла бути також гра з

простором та перспективою, що передавала відчуття складності та неоднозначності часу, простору і свідомості, характерні для модерністської поезії [18].

Ілюстрації до модерністських творів відрізнялися експериментальністю, фрагментарністю та абстрактністю. Художники відмовлялися від традиційних правил композиції та перспективи, використовуючи колаж, фотомонтаж та інші техніки. Колір часто був експресивним, а форми – деформованими. Ілюстрації відображали складний внутрішній світ модерністського героя, його відчуття відчуження та алієнації.

Таким чином, ілюстрації до поетичних збірок служать не просто візуальним доповненням, а глибоким інтерпретаційним шаром, що дозволяє зрозуміти, як художники в різні епохи бачили і відчували ті ж теми та ідеї, які були важливі для поетів.

Дослідимо творчість відомих ілюстраторів, які працювали з поезією.

Гюстав Доре (1832–1883) був одним із найвідоміших ілюстраторів свого часу. Він створював ілюстрації до багатьох літературних класиків, таких як «Божественна комедія» Данте Аліг'єрі, «Дон Кіхот» Мігеля де Сервантеса, «Втрачений рай» Джона Мільтона та інші. Його роботи вирізняються: масштабністю – художнику вдалося передати велич і монументальність сюжетів, зображуючи сцени в грандіозних, іноді навіть епічних масштабах; драматизмом – його ілюстрації часто наповнені напруженістю, трагічними емоціями і виразністю, які підкреслюють складні психологічні моменти творів; деталізацією ¬ він мав надзвичайно точний підхід до деталей, його гравюри відрізняються ретельним промальовуванням кожного елемента, будь то обличчя, одяг чи природні ландшафти. Це робить його роботи надзвичайно реалістичними і водночас фантастичними [23, с. 85-90].

Артур Рекхем (1867–1939) був британським ілюстратором, відомим своїми ніжними і поетичними образами. Його роботи прикрашають сторінки багатьох класичних творів, зокрема античної поезії, а також казок і легенд. Характерні риси його стилю: ніжність і ліричність – Рекхем майстерно

створював м'які, романтичні образи, що передають казкову атмосферу та чарівність, його ілюстрації часто сповнені світлої меланхолії; використання кольору і світла – він застосовував тонкі, пастельні кольори, які підкреслюють легкість і витонченість образів, це дозволяє створювати особливу атмосферу, сповнену мрійливості; фантазія і містика – ілюстратор мав талант передавати казкові сюжети з елементами фантастики і містики. Його персонажі і сцени часто наповнені магією, символікою та алегоріями [25, с. 115-118].

Сальвадор Далі (1904–1989), іспанський сюрреаліст, відомий своїми незвичайними, часом провокативними творами. Далі також створював ілюстрації до літературних творів, таких як вірші Федеріко Гарсії Лорки, твори Луїса де Гонгори та інших. Він переносив свої сюрреалістичні ідеї на папір, створюючи ілюстрації, наповнені незвичайними образами, парадоксальними поєднаннями та фантасмагоріями. Його роботи повні символів і загадок, які можуть бути трактовані по-різному. Наприклад, в ілюстраціях до «Божественної комедії» він використав власний стиль, поєднуючи релігійні та міфологічні мотиви з психоаналізом і особистими асоціаціями. Далі не боявся експериментувати з формою і кольором, створюючи роботи, що виходять за межі звичних уявлень про ілюстрацію. Його образи викликають сильні емоції та залишають глибоке враження [54].

Кожен із цих художників привніс у світ ілюстрації унікальний підхід, який дозволяє по-новому побачити класичні літературні твори. Аналіз ілюстрацій до поетичних збірок різних епох демонструє, наскільки тісно переплітаються візуальне та вербальне мистецтва. Художники, інтерпретуючи поетичні твори, не лише створюють візуальний супровід, а й розширюють смислове поле твору, пропонуючи нові рівні читання. Роботи романтиків, символістів та модерністів свідчать про те, що ілюстрації не є пасивним віддзеркаленням тексту, а активним учасником діалогу між автором, художником і читачем.

Ілюстрації до романтичної поезії підкреслюють велич природи та внутрішній світ героя, передаючи драматичні конфлікти та пошук істини. Символістичні ілюстрації, навпаки, заглиблюються у підсвідомість,

використовуючи метафори та символи для вираження абстрактних ідей. Модерністичні ілюстрації відображають розрив із традицією, експериментуючи з формою та змістом.

Творчість таких видатних ілюстраторів, як Гюстав Доре, Артур Рекхем та Сальвадор Далі, демонструє різноманіття підходів до візуального втілення поезії. Від реалістичних і деталізованих робіт Доре до сюрреалістичних образів Далі, кожен художник вносить свій унікальний внесок у розвиток ілюстрації.

Ілюстрації до поетичних збірок не є просто візуальним доповненням до тексту, а становлять з ним єдине ціле. Вони поглиблюють розуміння поетичного твору, розкривають нові аспекти його змісту, створюють додаткові смислові шари. Ілюстрації можуть підкреслити основну ідею поезії, доповнити її образну систему або ж запропонувати альтернативну інтерпретацію.

Аналіз ілюстрацій до поетичних збірок різних епох дозволяє зробити висновок про те, що візуальне мистецтво відіграє важливу роль у створенні та сприйнятті літературного твору. Ілюстрації не лише відображають зміст поезії, а й впливають на її інтерпретацію, розширюючи можливості читацького сприйняття. Дослідження взаємодії тексту та ілюстрації є актуальним завданням для сучасного гуманітарного знання.

2.3. Формування концептуальної моделі ілюстрацій

Сучасний світ переповнений інформацією, тому важливо створити зображення ілюстрацію, яке залучатиме максимальну увагу аудиторії. Концептуальна модель ілюстрації це складне і багатогранне поняття.

За своєю сутністю, концептуальна ілюстрація розкриває суб’єктивну ідею, яка міститься в особистісному сприйнятті автора та формується в його оригінальному стилі. Також вона повинна маштабніше розкривати основний задум автора.

Концептуалізм (від англ. concept – поняття, ідея, загальне уявлення) – один із найзначніших напрямів сучасного мистецтва (власне, майже все сучасне мистецтво належить до концептуалізму), інтелектуальний напрям авангарду.

Концептуалізм дематеріалізує мистецтво (його ще називають «антимистецтвом»), концентруючи увагу на самому процесі формування творчої ідеї і репрезентуючи її різноманітними візуальними або аудіовізуальними знаками. А завданням глядача (слухача, читача) є не тільки сенсорне визначення концептуального об'єкта, але насамперед виявлення зв'язку між візуальним образом і вкладеною в нього ідеєю, його смисловим значенням[54].

За своєю сутністю, концептуальна ілюстрація розкриває суб’єктивну ідею, яка міститься в особистісному сприйнятті автора та формується в його оригінальному стилі. Також вона повинна маштабніше розкривати задум автора.

Велике значення в успішності концептуальної ілюстрації займає самобутність стилю автора, адже оригінальні рішення завжди приваблюють.

Концептуальні прийоми в ілюструванні дають можливість читачу не тільки дізнатися зміст, а й зануритись у світ переживань автора, залишаючи простір для свого відгуку.

Головна ідея ілюстрацій до збірки «Роздуми Юності» полягає в підкресленні емоційної глибини і багатогранності переживань молодої людини. Ілюстрації мають відображати пошук себе, суперечності між внутрішнім світом і зовнішніми обставинами, а також контрасти, притаманні юності: любов і розчарування, надію і відчай. Образи мають бути інтуїтивними, символічними, але водночас легко зрозумілими, щоб підсилити доступність і простоту поетичного тексту.

Для ілюстрацій до збірки можна обрати стиль, що поєднує елементи модерну та експресіонізму. Модерн з його плавними лініями та орнаментальністю передаватиме романтичні й емоційні аспекти віршів, тоді як експресіонізм дозволяє виразити напруженість, внутрішні конфлікти і глибину почуттів.

Техніка ілюстрування може бути змішаною: поєднання ручної графіки з акварельними розмиваннями та цифровими елементами. Ручна графіка надасть

ілюстраціям тепла та особистісного характеру, тоді як акварель та цифрові ефекти додадуть легкості, мрійливості та візуальної різноманітності.

Колірна гама має підкреслювати контрасти, притаманні поезії авторки. Основними кольорами можуть бути пастельні тони для зображення ліричних і романтичних мотивів (рожевий, ніжний блакитний, світло-зелений), а також насичені темні відтінки (глибокий синій, бордовий, темно-сірий) для відображення темних аспектів – туги, відчаю, розчарування. Яскраві акценти червоного і жовтого можуть використовуватися для передачі напруженості і внутрішньої енергії.

Типографіка повинна відповідати простоті та доступності тексту, при цьому відображаючи емоційний характер поезії. Шрифт може бути без зарубок, сучасний, з м'якими лініями і округлими формами. Для заголовків та акцентних фраз можна використовувати стилізований рукописний шрифт, який підкреслить інтимність і особистість збірки. Розташування тексту на сторінках може бути динамічним, з варіаціями в розмірі та інтенсивності шрифту, щоб відобразити хвилюючий і нерівний ритм емоцій, притаманних юності.

Таким чином, ілюстрації до збірки «Роздуми Юності» мають підкреслити багатогранність та емоційність віршів, передати дух пошуку себе, контрасти та складності внутрішнього світу молодої людини. Вони повинні доповнювати поетичний текст, надаючи йому нових смислових відтінків та естетичної глибини.

РОЗДІЛ ІІІ
ТЕХНОЛОГІЯ ІЛЮСТРУВАННЯ ЗБІРКИ АВТОРСЬКИХ ВІРШІВ

3.1. Деталізація етапів розробки та реалізація дизайн-концепції

Реалізація дизайн-концепції збірки «Роздуми Юності» передбачала детальну розробку кожного етапу, починаючи від створення ескізів і закінчуючи вибором матеріалів для друку.

Процес створення ілюстрацій для поетичної збірки є складним і багатогранним, що вимагає від художника глибокого розуміння як поетичного тексту, так і особливостей образотворчого мистецтва. Розглянемо докладніше основні етапи цього процесу.

Першим і найважливішим етапом є ретельне ознайомлення з поетичною збіркою [32]. Художник має не лише прочитати вірші, а й проаналізувати їх зміст, ідеї, емоції, які вони викликають. Важливо зрозуміти, які образи, символи, метафори є домінуючими в текстах, а також визначити загальну атмосферу збірки.

На етапі ескізування – художник починає візуалізувати свої уявлення про поетичний текст. Створення ескізів – це творчий процес, який дозволяє експериментувати з різними композиціями, кольоровими рішеннями та стилями. Ескізи можуть бути виконані в різних техніках: олівцем, вугіллям, аквареллю тощо. Головне завдання художника на цьому етапі – знайти візуальний еквівалент поетичного образу.

Створення ескізів ілюстрацій ґрунтувалося на глибокому аналізі поетичного тексту. Для відображення емоційної глибини віршів було обрано стиль, що поєднує елементи експресіонізму та модернізму [38]. Експресивні лінії, контрастні кольори та символічні образи дозволили передати внутрішній світ ліричного героя, його переживання та пошуки. Теоретичною основою для такого вибору послужили праці таких дослідників та художників, як Е. Мунк, М. Маршал, П. Мегс, Н. Білик, С. Гончаренко тощо, які в своїх творах виражали складні емоції та внутрішні конфлікти [12; 13, 21, 23, 24, 26].

Щоб описати реалізацію дизайн-концепції збірки «Роздуми Юності», розглянемо три ключові аспекти: створення ескізів ілюстрацій, розробку макетів сторінок і вибір матеріалів для друку.

Ілюстрації в збірці мають на меті відобразити емоційну глибину поезії. З огляду на зміст і стиль віршів, ескізи повинні передавати атмосферу молодіжної спонтанності, пошуку себе, а також контрасти між мріями і реальністю. Використання експресивних ліній, контрастів світла і тіні, а також символічних елементів, таких як кеди, серця, може підсилити емоційний ефект ілюстрацій.

Ескізування ілюстрацій у цій збірці втілюється через створення концептуальних образів, що відповідають темам молодіжної спонтанності та внутрішніх конфліктів. Використання таких символів, як серце, кеди або дощ, дозволяє підкреслити контрасти між мріями і реальністю. Наприклад, до вірша Жаль, що ти мені не пишеш… створена ілюстрація з рукою, що тримає серце (див. рис. 3.1).

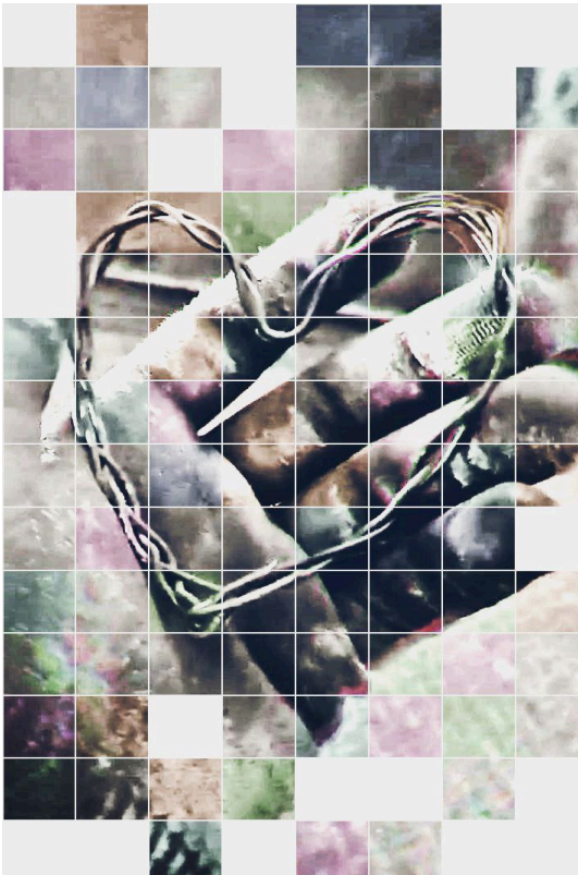

Рисунок 3.1 – Ілюстрація до вірша «Жаль, що ти мені не пишеш…»

Цей образ символізує розрив у стосунках і спроби відновлення втраченої близькості. Зображення руки з серцем акцентує на почутті смутку й надії, що є важливими темами тексту. Ескізування передбачає пошук відповідних стилістичних рішень для передачі глибоких емоцій: пастельні кольори, плавні лінії та абстрактні форми гармонійно доповнюють символізм тексту.

Рука, що тримає серце – це один з найбільш універсальних символів любові та близькості. У контексті вірша, де ліричний герой висловлює ностальгію за минулим та втраченою близькістю, цей символ підкреслює бажання відновити теплі, дружні стосунки. Зображення серця може символізувати надію на повернення цих почуттів, навіть якщо вони зараз здаються втраченими.

Плетене серце символізує зв'язки, які були міцними раніше, але з часом почали слабшати або розплутуватися. Це ідеально відображає тугу ліричного героя за стосунками, які змінилися під впливом часу.

Ілюстрація виконана в змішаній техніці, що поєднує графіку з кольоровими ефектами, які підкреслюють драматичність і глибину емоцій. Таке рішення додає образу мрійливості та дещо абстрактного настрою, що відповідає роздумам героя про минуле і надію на майбутнє.

Пастельні та приглушені кольори створюють відчуття спокою, суму та ностальгії, що також перегукується з настроєм вірша. Водночас, акценти на світлих тонах додають відчуття надії, що герой все ще сподівається на відновлення втраченого зв'язку.

Зміст вірша говорить про розрив у стосунках і надію на їх відновлення. Ілюстрація підкреслює цей контраст між минулим теплом і теперішньою самотністю. Зображення руки, яка тримає серце, може символізувати зусилля ліричного героя втримати щось важливе, що вже відходить. Як у тексті, так і в ілюстрації, присутній елемент напруги, що проявляється у вираженні почуттів, котрі герой переживає наодинці.

Загалом, ілюстрація підсилює емоційний вплив тексту, використовуючи символи, що передають змішані почуття героя: ностальгію, смуток, але також надію на можливість відновлення втраченої близькості.

Використання контрастних кольорів та символічних образів підкреслює теми, такі як любов, самотність, розчарування та пошук себе. Наприклад, в ілюстраціях зустрічаються образи дощу, який символізує очищення та емоційну бурю, що добре підкреслює емоційний стан ліричних героїв.

У цьому контексті концептуалізація є основою для створення символічних зображень, що працюють як емоційні маркери для читача. Кожна ілюстрація не просто супроводжує вірш, але й розкриває його внутрішні значення, візуально інтерпретує настрої та почуття. Наприклад, зображення серця несе відбиток складних людських переживань, а його зображення в техніці змішаної графіки з використанням кольорових ефектів додає драматичності й абстракції.

Ілюстрації передають настрій через лаконічні та експресивні образи, що використовують плавні лінії та абстрактні форми, властиві модерну, у поєднанні з елементами експресіонізму, які додають драматичності та виразності. Ескізи, в основному, зосереджені на емоційних реакціях, внутрішніх переживаннях героїв і контрастах між зовнішнім і внутрішнім світом.

Макети сторінок збірки побудовані таким чином, щоб забезпечити гармонійне поєднання тексту і зображень. Текст розташований у простій і зрозумілій манері, що підсилює доступність поезії, але при цьому використовуються варіації шрифтів та їх розмірів для відображення емоційного ритму віршів. Наприклад, заголовки можуть бути виділені більшим шрифтом або курсивом, щоб створити акценти на важливих темах або емоціях.

Ілюстрації на сторінках розташовані так, щоб доповнювати текст і не відволікати від нього. Вони органічно вписуються у загальну структуру сторінок, часто займаючи нижні або бічні частини аркуша, залишаючи основну увагу на тексті. Макет відзначається мінімалізмом і збалансованістю, що дозволяє зосередитися на змісті віршів, зберігаючи естетичну привабливість.

Розміщення тексту також передбачає різні варіації шрифту та його розмірів, що додає динаміки й допомагає відтворити ритм і емоційну напруженість поезії.

Композиція ілюстрацій і текстів створена з урахуванням загальної візуальної гармонії збірки. Макети сторінок розроблені таким чином, щоб кожен елемент мав свою естетичну функцію, не порушуючи загальної структури. Розташування ілюстрацій здебільшого обмежене бічними та нижніми частинами сторінок, щоб не відволікати увагу від тексту, але водночас підсилювати враження від поезії. Важливою частиною дизайн-концепції є акценти на шрифтових варіаціях, де зміна розміру та стилю шрифту дозволяє підкреслити емоційну напруженість або ритм тексту.

Наприклад, ілюстрація до таких віршів, як «Незламна, щира, бойова» та «Пуссі-Н (Ніколь)» (рис. 3.2), побудована за принципом мозаїчної композиції, що передає динамічність і водночас певну гармонію хаосу. Використання пастельних тонів у поєднанні з абстрактними формами підкреслює атмосферу ніжності та одночасно додає до образів індивідуальності й емоційної багатогранності. У поєднанні з текстом така композиція створює враження завершеного естетичного досвіду, де кожен елемент працює на посилення загального емоційного впливу.

Ілюстрація поділена на квадратні сегменти, що нагадує мозаїку. Кожен сегмент заповнений різноманітними візерунками та кольорами, створюючи враження хаотичності та одночасно гармонії. Переважають пастельні тони: блакитний, фіолетовий, рожевий. Це створює м'який, ніжний образ. Конкретного сюжету в ілюстрації немає. Вона радше передає атмосферу, настрій, ніж описує якусь конкретну сцену.

Якщо звернемося до детального аналізу віршів, то можемо створити їх порівняльні характеристики, які представимо у таблиці 3.1.

Рис. 3.2. Ілюстрація до віршів «Незламна, щира, бойова» та «Пуссі-Н (Ніколь)»

Таблиця 3.1.

Порівняльна характеристика підбору ілюстрацій до віршів «Незламна, щира, бойова» та «Пуссі-Н (Ніколь)»

Незламна, щира, бойова…	**Пуссі-Н (Ніколь)**
Ключові образи: вітри, зорі, природа, церква, повсякденні справи. **Можливі відповідності в ілюстрації:** • **Небо:** Велика частина ілюстрації може символізувати нічне небо з зірками, про що згадується у вірші. • **Вітер:** Динамічні лінії та переливи кольорів можуть асоціюватися з вітром. • **Природа:** Загальна атмосфера ілюстрації передає відчуття природи, її мінливості та краси. • **Хаос і порядок:** Мозаїчна структура ілюстрації може відображати ідею про те, що дівчина намагається впорядкувати свої думки і почуття, як вона «впрядковує зорі на небі».	**Ключові образи:** дівчина, краса, веселість, творчість. **Можливі відповідності в ілюстрації:** • **Дівчина:** Загальна атмосфера ніжності та мрійливості може відповідати образу юної дівчини. • **Творчість:** Абстрактні візерунки та кольори можуть символізувати творчий процес. • **Веселість:** Яскраві кольори та динамічні лінії створюють відчуття радості та життєствердження.

Незважаючи на абстрактний характер ілюстрації, можна знайти ряд елементів, які співвідносяться з образами та ідеями, викладеними у віршах. Однак, це співвідношення є досить вільним і суб'єктивним. Кожен глядач може побачити в ілюстрації щось своє, що відповідає його власним уявленням про описаних дівчат.

Ілюстрація не є прямою ілюстрацією до віршів. Вона радше створює загальний настрій, атмосферу, яка може супроводжувати читання цих віршів. Кожен елемент ілюстрації може мати кілька значень і асоціацій. Сприйняття ілюстрації може змінюватися залежно від того, в якому контексті вона представлена (наприклад, у книзі, на виставці).

Вибір матеріалів для друку також відіграє важливу роль у реалізації дизайн-концепції. Використання високоякісного паперу з легким текстурованим покриттям підкреслює витонченість ілюстрацій і додає збірці додаткової естетичної цінності. Такий вибір матеріалів допомагає створити приємні тактильні відчуття для читача, що підсилює загальне враження від роботи. Крім того, акцент на екологічних матеріалах відповідає загальним тенденціям сучасного дизайну й підкреслює концептуальну спрямованість збірки на важливі питання відповідальності перед суспільством та природою.

Для друку збірки обрано якісний папір, що підкреслює важливість естетичного вигляду збірки. Високоякісний папір із пастельними відтінками додає збірці ніжності та романтичності, що відповідає темам молодості та пошуку себе. Папір вибрано для забезпечення яскравого відтворення ілюстрацій, особливо там, де використані контрастні кольори.

Техніка друку поєднує класичні та сучасні підходи. Ручна графіка надає ілюстраціям індивідуальності та тепла, а цифрові елементи додають сучасного вигляду, що підходить для молодіжної аудиторії. Використання акварельних розмивів надає збірці мрійливого та легкого настрою, що відображає ліричну атмосферу віршів.

Реалізація дизайн-концепції збірки поезій «Роздуми Юності» Олександри Мулявки базується на кількох ключових етапах: ескізуванні ілюстрацій,

розробці макетів сторінок та виборі матеріалів для друку. Основна мета ілюстрацій полягає у візуалізації емоційної напруги та пошуку ідентичності, що є центральними темами збірки. Ілюстрації, за допомогою експресивних ліній, контрастних кольорів та символічних елементів, передають внутрішні переживання героїв, підсилюючи емоційний ефект поезії.

Таким чином, реалізація дизайн-концепції збірки «Роздуми Юності» ґрунтується на ретельному підході до кожного етапу процесу: від ескізування ілюстрацій, які підсилюють емоційний зміст текстів, до детального опрацювання макетів сторінок і вибору матеріалів для друку. Ілюстрації, макети та матеріали працюють у тандемі, створюючи естетично та емоційно насичену збірку, що є цілісним виразом дизайнерського задуму.

3.2. Розробка візуального образу збірки

Обкладинка збірки «Роздуми Юності» повинна втілювати головну концепцію твору: багатогранність і емоційність переживань молодої людини. Вона має привертати увагу, бути символічною і водночас зрозумілою, передаючи дух поезії.

Центральний образ може бути символічним – наприклад, молодої людини на роздоріжжі або силуету, що заглиблений у роздуми. Такий образ підкреслить пошук себе та внутрішні конфлікти, які є ключовими темами збірки.

Основний стиль буде полягати у поєднанні модерну та експресіонізму. Плавні лінії та орнаментальність модерну надаватимуть романтизму, а елементи експресіонізму додадуть напруженості та динамічності.

Використання змішаної техніки надасть обкладинці тепла, особистісного характеру та візуальної різноманітності. Для цього буде використано ручну графіку у поєднанні з аквареллю та цифровими ефектами.

Колірна гама буде в основі мати пастельні тони (рожевий, ніжний блакитний, світло-зелений) у поєднанні з насиченими темними відтінками (глибокий синій, бордовий, темно-сірий) створять контраст, що підкреслить емоційну глибину віршів.

Шрифт без зарубок з м'якими лініями та округлими формами для основного тексту. Для назви збірки можна використати стилізований рукописний шрифт, що передасть інтимність та особистість поезії.

Заставки до розділів мають бути лаконічними, але водночас інтуїтивно зрозумілими. Вони повинні підкреслювати основні теми розділу, доповнюючи поетичний текст.

Кожна заставка може містити символи, що відповідають тематиці розділу – серце для кохання, маска для пошуку себе, роздоріжжя для вибору життєвого шляху тощо. Плавні лінії модерну та експресіоністичні акценти для передачі емоційної напруженості. Ручна графіка з акварельними розмиваннями, що надасть заставкам мрійливості та легкості.

Відповідно до тематики розділу – пастельні тони для більш романтичних розділів, темніші відтінки для розділів, що торкаються тем відчаю та розчарування.

Ілюстрації до віршів повинні втілювати основні емоції та ідеї, які виражає авторка. Вони мають бути символічними, підсилювати текст і додавати нових смислових відтінків.

Головний образ полягає в тому, що ілюстрації можуть зображувати як абстрактні символи (наприклад, розбиті серця, розгорнуті крила, кеди як символ юності), так і конкретні сюжети (зустрічі, самотність, пошук сенсу життя).

Поєднання модерну та експресіонізму дозволить підкреслити емоційність та внутрішні конфлікти, а також романтизм, притаманний поезії.

Змішана техніка надасть ілюстраціям багатошаровості та виразності, а саме ручна графіка, акварель та цифрові ефекти.

Контрастні кольори, що підкреслюють емоційні контрасти у віршах: пастельні тони для ліричних моментів та темні насичені відтінки для відображення відчаю і розчарування.

Всі елементи – обкладинка, заставки до розділів, ілюстрації до віршів – повинні бути виконані в єдиному стилі, що поєднує модерн та експресіонізм. Це

створить гармонійний і цілісний візуальний образ збірки, підкреслюючи основні ідеї та емоції, виражені у поезії Олександри Мулявки.

3.3. Аналіз процесу ілюстрування збірки

Проект ілюстрування збірки віршів «Роздуми юності» був спрямований на створення візуального образу, який би максимально точно передавав емоційну глибину та тематичну багатогранність поезій.

Серія ілюстрацій, що супроводжує поезії збірки «Роздуми юності», була створена з метою забезпечити читача додатковим візуальним досвідом, який гармонійно поєднується з текстом і підсилює емоційне сприйняття творів. Проект був реалізований командою професійних дизайнерів, що спеціалізуються на книжковій графіці та ілюстрації, і мають значний досвід у створенні образотворчих елементів для літературних видань. Робота над ілюстраціями тривала протягом декількох місяців, а процес розробки та обговорення концепції відбувався в парі з науковим керівником, що сприяло активному обміну ідеями та творчій співпраці. Основною метою проекту було створення унікального візуального образу збірки, який доповнив би поетичні рядки, поглибив розуміння змісту та підсилював емоційний вплив на читача, дозволяючи йому зануритися у світ авторських роздумів і відчуттів.

Далі буде проведений детальний аналіз того, наскільки вдалося досягти поставленої мети, а також розглянуто реакцію цільової аудиторії на отриманий результат.

Основною цільовою аудиторією збірки є молодь віком від 14 до 25 років. Саме для цієї вікової групи характерні роздуми про кохання, дружбу, самоідентифікацію, які є центральними темами твору. Крім того, враховуючи сучасні тренди в дизайні та мистецтві, проект орієнтувався на молодих людей, які цікавляться сучасною культурою та новітніми візуальними рішеннями.

Проведене дослідження (дод. Д) показало високий рівень відповідності ілюстрацій до загальної концепції збірки «Роздуми Юності». Використання

символізму, експресивних образів та контрастних кольорів дозволило передати внутрішній світ молодого героя та створити атмосферу поетичного твору.

Аналіз результатів опитування демонструє, що ілюстрації до збірки «Роздуми юності» загалом отримали високу оцінку від респондентів. За підсумками анкетування, у якому взяли участь 47 осіб, загальне враження від збірки було переважно позитивним: 74,7% опитаних вказали, що їм «дуже сподобалася» збірка, а 23,1% — що «сподобалася». Жоден респондент не дав негативної оцінки, що свідчить про високий рівень задоволення цільової аудиторії, до якої входить молодь віком 14-25 років. Загалом, 97,8% респондентів оцінили збірку позитивно, що підтверджує ефективність художніх та літературних рішень.

Аналіз відповідей на питання щодо відповідності ілюстрацій тексту поезій показав, що 67,3% респондентів вважають, що ілюстрації «повністю відповідають» змісту творів, а 29,3% — що вони «скоріше відповідають». Лише 3,4% учасників мали труднощі з оцінкою відповідності, і жоден з опитаних не висловив думки, що ілюстрації не відповідають змісту збірки. Цей показник є свідченням високої відповідності візуальних рішень літературному змісту та тематиці збірки.

Оцінка якості ілюстрацій також була позитивною: 80,4% респондентів зазначили, що якість виконання ілюстрацій є «дуже високою», а 15,5% оцінили її як «високу». Лише 4,1% вказали на «середній» рівень якості, і жоден респондент не надав оцінок «низька» або «дуже низька». Отримані результати свідчать про високу технічну майстерність команди, яка працювала над створенням ілюстрацій.

Дослідження також розглянуло вплив ілюстрацій на розуміння тексту: 60,4% опитаних повідомили, що ілюстрації значно полегшили розуміння поезій, 31,3% зазначили, що ілюстрації додали емоційного забарвлення, а 6,1% відзначили допомогу у візуалізації образів. Лише 2,2% заявили, що ілюстрації не вплинули на їхнє розуміння тексту. Важливо, що жоден респондент не висловився, що ілюстрації заважають розумінню, що підкреслює доречність

використання ілюстрацій як засобу посилення емоційного впливу та підвищення розуміння тексту.

Емоційний відгук, викликаний ілюстраціями, також був різноманітним: 34,5% респондентів вказали, що ілюстрації викликали радість, 30,4% – сум, а 16,5% відчули розчулення. Відповіді також включали спокій (13,5%) та тривогу (3,5%), що вказує на здатність ілюстрацій викликати широкий спектр емоцій. Така багатогранність емоційного сприйняття свідчить про високу якість зображень та їхню здатність передавати різні настрої.

Щодо кількості ілюстрацій, 87,5% респондентів вважають її оптимальною, тоді як 12,5% висловили бажання бачити більше ілюстрацій. Ніхто не обрав варіант «менше», що підтверджує, що кількість ілюстрацій у збірці загалом відповідає очікуванням читачів.

Опитування читачів вікової категорії 14-25 років підтвердило, що ілюстрації ефективно доповнюють текст, посилюючи емоційний відгук (див. Дод. Д табл. 1.1.). Молоді люди відзначають, що ілюстрації допомагають їм краще зрозуміти складні поетичні образи та ідентифікувати себе з героєм.

Отримані результати дозволили зробити такі висновки:

- Відповідність концепції – більшість опитаних відзначили, що ілюстрації точно передають атмосферу і зміст поезій. Використання символічних образів, контрастних кольорів та експресивних ліній дозволило створити унікальний візуальний ряд, який доповнює та розширює смислове поле тексту.

- Емоційний вплив – ілюстрації викликають широкий спектр емоцій – від ніжності та меланхолії до бунту і протесту. Це свідчить про те, що авторам вдалося передати складність і багатогранність внутрішнього світу молодої людини.

- Актуальність – сучасний дизайн і використання цифрових технологій роблять збірку актуальною для молоді.

- Оригінальність – багато опитаних відзначили оригінальність і нестандартність візуальних рішень, що відрізняє цю збірку від інших.

Найчастіші позитивні відгуки:

- «Ілюстрації дуже точно передають мої відчуття під час читання віршів.»

- «Я ніколи не бачив таких красивих ілюстрацій до поезії.»

- «Ілюстрації роблять книгу ще більш цікавою і захоплюючою.»

- «Мені подобається, як ілюстрації доповнюють текст і створюють єдину композицію.»

Незважаючи на загальну позитивну оцінку, деякі опитані зазначили, що деякі ілюстрації можуть були надто абстрактними і потребують додаткових пояснень. Також, було висловлено побажання щодо більшої різноманітності стилів і технік.

Проект ілюстрацій до збірки «Роздуми Юності» є вдалим прикладом того, як візуальне мистецтво може доповнювати і посилювати вплив літературного твору. Ілюстрації не лише прикрашають книгу, але й виконують важливу комунікативну функцію, передаючи емоції, ідеї та символіку поезії.

Проектне рішення та дизайн-концепція є взаємопов'язаними компонентами процесу створення продукту чи системи, кожен з яких виконує свою роль у формуванні фінального результату. Дизайн-концепція визначає загальний задум, стилістичний напрямок та естетичні пріоритети, тоді як проектне рішення конкретизує цей задум на практиці, включаючи технічні та організаційні аспекти його реалізації. Дизайн-концепція фокусується на створенні загального образу продукту, тоді як проектне рішення детально описує, як цей образ втілюється у матеріальній формі. Отже, їх взаємодія є критичною для досягнення узгодженого та функціонального кінцевого результату.

Відповідність концепції ілюстрації у процесі проектування є визначальним фактором для досягнення гармонії між задумом та його візуальним втіленням. Це забезпечує єдність загальної ідеї продукту і його художньої складової, що особливо важливо для творів мистецтва, літератури та інших креативних проектів. Концепція ілюстрації має відповідати як загальному естетичному задуму, так і змістовим аспектам твору, підкреслюючи ключові ідеї та емоційні акценти.

Дослідимо відповідність концепції ілюстрування: головна ідея ілюстраційного проекту полягає у відображенні емоційної глибини та багатогранності переживань молодої людини. Це вимагає дотримання єдиної художньої концепції, яка зосереджена на символізмі, інтуїтивних образах та глибоких емоційних відтінках. Ілюстрації не лише зображують зовнішні події, а й передають внутрішні почуття, конфлікти і роздуми головного героя, що підкреслює багатозначність переживань, характерних для юнацького віку.

Візуальні стилі, запропоновані для проекту, вдало поєднують елементи модерну та експресіонізму, що дозволяє акцентувати на емоційній виразності та символічній насиченості образів. Експресіонізм, зі своєю увагою до внутрішнього світу героя, дозволяє ілюстраторам передати не лише зовнішні події, але й складні психологічні стани, тоді як модерн підкреслює естетичну вишуканість та індивідуальність образів. Це стилістичне рішення підтримує основну концепцію твору, забезпечуючи єдність форми і змісту.

Техніка виконання ілюстрацій, що включає змішану техніку ручної графіки, акварелі та цифрових елементів, є вдалим підходом для досягнення необхідного художнього ефекту. Така техніка дозволяє створити особливий баланс між традиційністю і сучасністю, додаючи роботам індивідуальний стиль та водночас забезпечуючи візуальну різноманітність. Використання декількох технік дозволяє досягти візуальної багатошаровості, що відповідає багатогранності емоційного стану персонажів.

Колірна гама проекту, що поєднує пастельні тони з насиченими темними відтінками, є ефективним інструментом для передачі емоційної напруги поетичного твору. Пастельні кольори створюють відчуття мрійливості та чутливості, тоді як темні відтінки підсилюють драматичні моменти, підкреслюючи внутрішні конфлікти. Це допомагає не тільки візуально відобразити атмосферу твору, але й вплинути на емоційне сприйняття читача.

Типографіка, що поєднує прості шрифти з елементами рукописного стилю, додає інтимності та підкреслює емоційну відкритість поетичного тексту. Вибір типографіки відіграє важливу роль у загальному сприйнятті ілюстрацій,

оскільки вона є органічною частиною візуальної композиції. Стилізовані рукописні шрифти роблять проект більш персоналізованим та близьким до читача, підкреслюючи ліричний характер збірки.

Аналізуючи, як дизайн-концепція перетворюється у проектне рішення, важливо оцінити не лише відповідність естетичних аспектів, але й їхню функціональність та вплив на читача. У цьому контексті, ілюстрації стають ключовими для втілення задуму автора, оскільки вони не лише супроводжують текст, але й доповнюють його, створюючи цілісне емоційне сприйняття твору. Їх роль полягає у візуалізації основних тем та мотивів, що робить їх невід'ємною частиною загальної концепції.

Художня цінність ілюстрацій визначається їхньою здатністю символічно та естетично доповнювати зміст тексту. Використання символів та візуальних метафор надає ілюстраціям багатозначності, що сприяє глибшому розумінню поетичного твору. Крім того, застосування різних технік дозволяє створити унікальні художні образи, які підсилюють естетичне сприйняття збірки.

*Візуальна естетик*а ілюстрацій тісно переплітається з текстом, створюючи єдиний емоційний простір, що забезпечує гармонійне сприйняття проекту. Контрастні кольори, різноманітність стилістичних прийомів та майстерність виконання надають ілюстраціям динамічності та виразності, що робить їх сильним інструментом візуальної комунікації.

Візуальна комунікація, яку забезпечують ілюстрації, є важливою для передачі основних емоційних посилань твору. Образи легко сприймаються і чітко передають зміст, що робить їх ефективним засобом комунікації між автором і читачем. Це дозволяє ілюстраціям не лише підтримувати текст, але й самостійно доносити його ключові ідеї.

Аналіз сильних і слабких сторін проекту дозволяє виявити, які аспекти потребують доопрацювання для покращення кінцевого результату. Це допомагає уникнути можливих недоліків та підвищити загальну якість продукту. Зокрема, надмірне використання символів може ускладнити

сприйняття для окремих груп читачів, що вимагає уважного підходу до їх застосування.

Сильними сторонами проекту є його відповідність початковій дизайн-концепції, візуальна цілісність та емоційний вплив. Кожен елемент проекту, від ілюстрацій до типографіки, працює на загальну ідею, створюючи єдиний естетичний образ, що передає основні емоції та теми твору.

Однак важливо враховувати ризики перевантаження символікою. Надмірне використання складних символічних образів може ускладнити сприйняття, знижуючи доступність проекту для ширшої аудиторії. Важливо дотримуватися балансу між глибиною символізму та доступністю для забезпечення гармонійного сприйняття твору.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити такі висновки:

Ілюстрація пройшла довгий шлях від простих малюнків на печерних стінах до складних концептуальних образів у сучасних медіа. Її роль і функції змінювалися відповідно до епохи та соціальних потреб. Сучасна ілюстрація характеризується великою різноманітністю стилів, технік і функцій. Вона використовується в різних сферах життя і є невід'ємною частиною сучасної культури. Ілюстрація та поезія тісно пов'язані між собою. Ілюстрація допомагає візуалізувати поетичні образи, створює емоційний настрій і поглиблює розуміння тексту. Вивчення теорій символізму, семіотики та інтертекстуальності дозволяє глибше зрозуміти процеси створення та сприйняття ілюстрацій. Водночас, сучасні технології відкривають нові можливості для розвитку ілюстрації.

У магістерській кваліфікаційній роботі проведено глибокий літературознавчий аналіз поетичних текстів збірки «Роздуми Юності». Основна увага була приділена виявленню ключових образів, тем, настроїв та ідей, які визначають художню цінність цієї збірки. Зокрема, аналізу піддано мову віршів, де ретельно досліджено використання метафор, символів та інших поетичних засобів, що створюють емоційну наповненість тексту. Детально розглянуто, як ці елементи формують загальний настрій збірки, передаючи складну гамму відчуттів та роздумів, характерних для юнацького віку.

Окрім текстуального аналізу, значну увагу було приділено ілюстраціям, які супроводжують вірші. Виявлені стилістичні особливості ілюстрацій, такі як вибір кольорової гами, композиційні рішення та застосування різноманітних художніх засобів, свідчать про високу майстерність художника. Ілюстрації не лише доповнюють, а й поглиблюють сприйняття поетичних образів, розширюючи можливості інтерпретації тексту. Вони розглядаються як повноцінні твори мистецтва, що мають власну естетичну цінність і водночас тісно пов'язані з поетичним змістом. Проаналізувавши збірку віршів «Роздуми Юності» було визначено ключові теми та емоції, які необхідно відобразити в

ілюстраціях. Концепція ілюстрування передбачає використання стилю, що поєднує модерн та експресіонізм, для передачі глибини почуттів і внутрішніх конфліктів. Запропонована візуальна мова дозволить створити гармонійний і цілісний образ збірки, підкресливши її емоційну насиченість та актуальність для молодіжного читача.

У роботі встановлено взаємозв'язок між текстом віршів та ілюстраціями. Ілюстрації аналізуються з точки зору їхньої здатності не лише відображати, але й підсилювати основні теми та настрої поезії. Вони можуть поглиблювати розуміння тексту, додаючи візуальні акценти на ключових моментах, або ж, навпаки, пропонувати нові інтерпретації, що відрізняються від безпосереднього змісту віршів. Таким чином, створюється синергетичний ефект, де текст і зображення взаємодіють, підсилюючи один одного.

Окрім того, досліджено, як ілюстрації впливають на передачу змісту та емоційного настрою віршів. Зазначено, що вони не лише полегшують розуміння поетичних образів, але й сприяють їх запам'ятовуванню. Ілюстрації додають віршам додаткового емоційного відтінку, що робить сприйняття тексту більш насиченим і глибоким. Це особливо важливо для складних поетичних текстів, де візуальний супровід може стати ключем до розкриття їхнього сенсу.

Також зроблено висновок про вплив ілюстрацій на сприйняття тексту різними віковими категоріями читачів. Ілюстрації можуть по-різному впливати на дітей, підлітків і дорослих, викликаючи різні асоціації та емоції. Це свідчить про їхню універсальність і здатність пропонувати нові способи інтерпретації поезії, враховуючи індивідуальні особливості кожного читача. Таким чином, ілюстрації стають не лише додатком до тексту, а й самостійним засобом художньої комунікації.

Реалізація дизайн-концепції збірки «Роздуми Юності» продемонструвала ефективність обраних рішень. Однак, завжди є простір для вдосконалення. Для подальших проектів можна розглянути можливість використання інтерактивних елементів або розширеної реальності, щоб зробити збірку ще більш сучасною та цікавою для молодіжної аудиторії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bader B. *American Picturebooks from Noah's Ark to the Beast Within*. Macmillan Publishing Co., 1976. 23 p.

2. Bamford A. *The visual literacy white paper*. Adobe Systems Pty Ltd, 2003.1-8 p.

3. Barthes R. *Mythologies*. Hill and Wang, 1972. 164 p.

4. Bedford J. *Illustrating Children's Books: Creating Pictures for Publication*. The Crowood Press, 2019. 144 p.

5. Bernbach E. *The art of creative advertising*. Farrar, Straus and Cudahy, 1961. 368 p.

6. Blake Q. *Words and Pictures*. Jonathan Cape, 2010. 192 p.

7. Eco U. *The role of the reader: Explorations in the semiotics of texts*. Indiana University Press, 1979. 288 p.

8. Herring S. *Playing with pictures: The visual culture of children's books*. Routledge, 2002. 200 p.

9.Hunt P. (Ed.). *Children's Literature: An Illustrated History*. Oxford University Press, 1995. 392 p.

10. Kress G., Van Leeuwen T. *Reading images: The grammar of visual design*. Routledge, 2006. 310 p.

11. Marcus L. S. *The Illustrators of Alice in Wonderland and Through the Looking Glass: Artistic Styles and Techniques in the Depiction of Lewis Carroll's World*. Abrams, 2015. 88 p.

12. Marshall M. *The illustrated book: Its history and influence*. Thames and Hudson, 1992. 254 p.

13. Meggs P. B. *A History of Graphic Design*. John Wiley & Sons, 1998. 381p.

14. Salisbury M., Styles M. *Children's Picturebooks: The Art of Visual Storytelling*. Laurence King Publishing, 2012 193 p.

15. Sipe L. R. *Storytime: Young Children's Literary Understanding in the Classroom*. Teachers College Press, 2008. 320 p.

16. Sontag S. On photography. Farrar, Straus and Giroux, 1977 207 p..

17. Spitz E. H. *Inside Picture Books*. Yale University Press, 1999. 256 p.

18. Thompson K. *The Origins of Children's Literature*. Routledge, 2005. 256 p.

19.Zipes J. *Sticks and Stones: The Troublesome Success of Children's Literature from Slovenly Peter to Harry Potter*. Routledge, 2002. 228 p.

20. Антонович О. В. Естетичні аспекти ілюстрування поетичних збірок: український контекст *Мистецтвознавчі студії*. 2017. №12 (1). С. 45–52.

21. Балуцька Л. Українська дитяча книжка: проблеми кількості та якості *Майбутнє твориться в дитинстві.* Львів. Аз-Арт, 2002. С.138-147 URL: http://postup.brama.com/usual.php?what=64152 (дата звернення: 01.10.2024).

22. Бєлєхова Л. І. Стереотипні словесні поетичні образи в американському поетичному дискурсі: комунікативно-прагматичний аспект *Наукові записки. Серія : Філологічні науки (мовознавство)*. 2015. Вип. 138. С. 12–19.

23.Білик Н. П. Роль кольору в ілюстраціях до поетичних текстів: семіотичний підхід . *Українське мистецтвознавство*. 2018. №24. С. 85–90.

24. Гончаренко С. В. Іконографія в ілюстраціях до української поезії XX століття *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Мистецтвознавство*. 2016. №2(28). С. 72–78.

25. Давиденко Л. Ф. Засоби художньої виразності у книжковій графіці: традиції та інновації *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. 2014. С. 115–118.

26. Димова А. П. Виявлення художньо-естетичних особливостей розробки авторського мальопису «Байстря». Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 76 с.

27.Задорожна М. О. Візуалізація поетичних образів: досвід сучасних українських ілюстраторів. *Культурологічний вісник*. 2019. №35. С. 99–104.

28.Ілюстрація: стилі, види, техніки та можливості. URL: https://videoinfographica.com/illustration-types/#use01 (дата звернення: 01.10.2024).

29. Кадоркіна Ю. Сучасна українська книжкова ілюстрація. Оформлення прози та віршованих збірок *Мистецтвознавство*. 2018. №12(64). С.19-22. DOI: 10.32839/2304-5809/2018-12-64-5 (дата звернення: 01.08.2024).

30. Карпова І. І. Композиційні рішення в ілюстраціях до збірок поезій: історичний розвиток та сучасні тенденції *Мистецтвознавчі обрії*. 2015. №7(3). С. 120–127.

31.Кравець Н. П. Ілюстративний матеріал читанок і проблема формування читача. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами*. 2015. №12. С.260–270.

32. Книжкова ілюстрація online | Курси 2D графіки в Art Craft CG School. *ArtCraft CG School*. URL: https://artcraft.net.ua/courses/book-illustration (дата звернення: 18.09.2024).

33. Коваленко М. О. Ілюстрації як форма художнього вираження: дослідження впливу ілюстрацій на емоційне сприйняття літературного твору. Інноваційні тенденції сьогодення в сфері природничих, гуманітарних та точних наук : матеріали ІІ Міжнародної наукової конференції, м. Дніпро, 17 березня

2023 року/ Міжнародний центр наукових досліджень. Вінниця : Європейська наукова платформа, 2023. С. 257-259. URL:https://er.knutd.edu.ua/handle/ 123456 (дата звернення: 01.10.2024).

34. Ковальчук М. О., Колесник Н. Є. *Графічний дизайн та комп'ютерна графіка : монографія*. Житомир: ТОВ, 2020. 505 с.

35. Ковальчук М. О., Колесник Н. Є. *Психолого-педагогічні особливості кольору в дизайні : монографія*. Житомир: ТОВ, 2020. 284 с.

36. Ковальчук О. С. Взаємодія тексту і візуального образу в поетичних збірках: українська традиція. *Мистецтво і сучасність*. 2020. №4(18). С. 55–63.

37. Колір та ілюстрації в рекламі – бібліотека buklib.net. *Бібліотека BukLib.net*. URL: https://buklib.net/books/30425/ (дата звернення: 18.09.2024).

38. Лисенко Т. П. Еволюція ілюстрації в українській поезії XX-XXI століть: від класики до модерн *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2014. №27. С. 38–44.

39.Логвиненко Ю. Молода поезія 90-х рр. XX століття: проблеми художнього світобачення: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01. Харків, 2008. 217 с.

40. Майовець А. Ілюстрування дитячих книг художниками-випускниками Української академії друкарства останньої чверті XX ст.: досвід художньо-технічного виконання. *Народознавчі зошити*. 2013. №4. С. 750–755.

41. Мельник О. Комп'ютерна графіка у сучасній книжковій ілюстрації: проблеми техніки та стилю. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство*. 2015. №1(33). С. 157–161.

42. Москвичова О. А. Еволюція метаморфози в англійському поетичному мисленні. Херсон: Айлант, 2015.

43. Москвичова О. Ілюстрація поезії: мистецтво відображення літературної форми. *Вісник Київського університету ім. Б. Грінченка*. 2016. №17. С. 84–89.

44. Нісевич С. І. Взаємозв'язок образотворчого та словесного мистецтв *Вісник Львівської національної академії мистецтв.* 2011. Спецвипуск VIII. С.197 – 205.

45. Новік Г. В., Зємцова П. О. Сучасна ілюстрація. Видавництво «А-ба-ба-га-ла-ма-га». Теорія та практика дизайну: зб. наук. праць. *Дизайн*. Київ: НАУ, 2021. Вип. 24. С. 88–96.

46. Олійник В. А. Сучасний погляд українського художника-ілюстратора на оформлення дитячої книги (на прикладі творчості Костя Лавра). *Вісник ХДАДМ*. 2011. №4. С. 63–66.

47. Островський В. Графічна ілюстрація як відображення поетичних мотивів: досвід українських майстрів. *Народна творчість та етнографія*. 2021. №5. С. 118–122.

48. Потапенко М., Димова А. П. Книжкова ілюстрація як вид графічного мистецтва.URL:https://www.researchgate.net/publication/354204588_Knizkova_ilustracia_ak_vid_graficnogo_mistectva (дата звернення: 01.10.2024).

49. Плахотнюк В. Г. Емоційний контекст ілюстрацій у поетичних збірках: функціональні можливості. *Мистецтвознавство України*. 2013. №19. С. 65–71.

50. Постмодерн: переоцінка цінностей. НАН України, Ін-т філософії. Вінницький державний технічний університет. Вінниця, 2001. 314 с.

51. Пушкар О. І., Андрющенко Т. Ю. Ілюстрування: навчальний посібник для студентів напряму підготовки 6.051501 "Видавничо-поліграфічна справа". Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. С. 128 .

52. Савчук А. В. Сучасні підходи до ілюстрування поетичних збірок в Україні. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2016. Вип. 51(2). С. 98–104.

53.*Словник української мови: в 11 томах*. Київ: Наукова думка, 1970–1980.

54. Сотська Г., Шмельова Т. Словник мистецьких термінів. Херсон : Стар, 2016. 52 с.

55. Ткаченко М. М. Символіка кольору в ілюстраціях до поезій: українські традиції та новітні тенденції. *Київське мистецтвознавство*. 2021. Т. 14(3). С. 82–89.

56. Токар М. Художньо-естетичні особливості дитячої книжкової ілюстрації. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. Вип. 35. С. 220–233.

57. Федіна Ю. Освітньо-виховний потенціал ілюстрації дитячої книги. *Вісник інституту розвитку дитини*. 2014. Вип. 35. С. 119–124.

58. Фешн-ілюстрація: від малюнку до обкладинки та подіумів. *Великі історії Вікенду*. URL: https://project.weekend.today/fashion-illustrator (дата звернення: 18.09.2024).

59. Хассан І. Культура постмодернізму. *Вікно в світ*. 1999. №5. с. 101–106.

60. Чернявський Б., Ковальчук М., Яворський О., Могила Є. Концепції проектування дизайн-продуктів. *Актуальні проблеми сучасного дизайну*. Київський національний університет технологій та дизайну, 2022. № 3 с.128

61. Штонь Г. Художня реальність і постмодерн . *Слово і Час*. 2002. №4. С. 63–64.

ДОДАТОК А

Обрані та стилізовані фото для дизайн-концепції збірки

Рис. 1. Контрастний ескіз

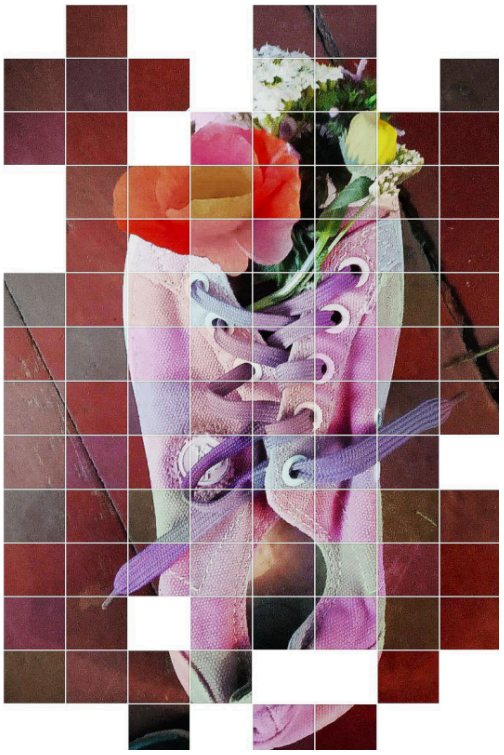

Рис. 2. Кольорова композиція

ДОДАТОК Б
Макет збірки

Рис. Б.1 Обкладинка збірки віршів

Рис. Б. 2 Макет сторінок

ДОДАТОК В
ОПИТУВАЛЬНИК ДЛЯ ЧИТАЧІВ ЗБІРКИ « » РОЗДУМИ ЮНОСТІ

Шановний читачу!
Дякуємо, що знайшли час відповісти на кілька запитань щодо збірки "Роздуми юності". Ваша думка є для нас дуже важливою.

1. **Яке загальне враження у вас склалося від збірки?** *(Виберіть одну відповідь)*
   - o Дуже сподобалася
   - o Сподобалася
   - o Нейтрально
   - o Не сподобалася
   - o Дуже не сподобалася
2. **Наскільки ілюстрації відповідають вашому уявленню про вірші збірки?** *(Виберіть одну відповідь)*
   - o Повністю відповідають
   - o Скоріше відповідають
   - o Важко сказати
   - o Скоріше не відповідають
   - o Зовсім не відповідають
3. **Як ви оцінюєте якість ілюстрацій?** *(Виберіть одну відповідь)*
   - o Дуже висока
   - o Висока
   - o Середня
   - o Низька
   - o Дуже низька
4. **Чи додали ілюстрації до вашого розуміння віршів? Якщо так, то як саме?** *(Виберіть одну відповідь)*
   - o Так, значно полегшили розуміння
   - o Так, додали емоційного забарвлення
   - o Так, допомогли уявити образи
   - o Ні, не вплинули на розуміння
   - o Скоріше заважали
5. **Які емоції у вас викликали ілюстрації?** (*Відзначте всі, що підходять*)
   - o Радість
   - o Сум
   - o Спокій
   - o Тривогу
   - o Розчулення
   - o Інше (вкажіть)
6. **Чи хотіли б ви бачити більше або менше ілюстрацій у збірці?** *(Виберіть одну відповідь)*
   - o Більше
   - o Стільки ж
   - o Менше
7. **Які аспекти ілюстрацій вам сподобалися найбільше?**

   _____

   Які аспекти ілюстрацій вам сподобалися найменше?

   _____

Дякуємо за участь в опитуванні!

Таблиця 1.1. Зведена таблиця результатів опитування

№ питання	Варіант відповіді	Кількість респондентів (%)
1. Яке загальне враження у вас склалося від збірки	Дуже сподобалася	74,7
	Сподобалася	23,1
	Нейтрально	2,2
	Не сподобалася	0
	Дуже не сподобалася	0
2. Наскільки ілюстрації відповідають вашому уявленню про вірші збірки?	Повністю відповідають	67,3
	Скоріше відповідають	29,3
	Важко сказати	3,4
	Скоріше не відповідають	0
	Зовсім не відповідають	0
3. Як ви оцінюєте якість ілюстрацій?	Дуже висока	80,4
	Висока	15,5
	Середня	4,1
	Низька	0
	Дуже низька	0
4. Чи додали ілюстрації до вашого розуміння віршів? Якщо так, то як саме?	Значно полегшили розуміння	60,4
	Додали емоційного забарвлення	31,3
	Допомогли уявити образи	6,1
	Не вплинули на розуміння	2,2
	Скоріше заважали	0
5. Які емоції у вас викликали ілюстрації? (Відзначте всі, що підходять)	Радість	34,5
	Сум	30,4
	Спокій	13,5
	Тривога	3,5
	Розчулення	16,5
	Інше	1,6
6. Чи хотіли б ви бачити більше або менше ілюстрацій у збірці?	Більше	12,5
	Стільки ж	87,5
	Менше	0

Питання	Відповідь	Категорія	Ключові слова
Які аспекти ілюстрацій вам сподобалися найбільше?	Мені дуже сподобалася кольорова гамма. Вона передає атмосферу смутку і меланхолії.	Позитивна	кольорова гамма, атмосфера, смуток
Які аспекти ілюстрацій вам сподобалися найменше?	Деякі ілюстрації були занадто абстрактними, я не завжди розуміла, що хотів сказати художник.	Негативна	абстрактність, розуміння

ГРАФІЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПИТУВАННЯ

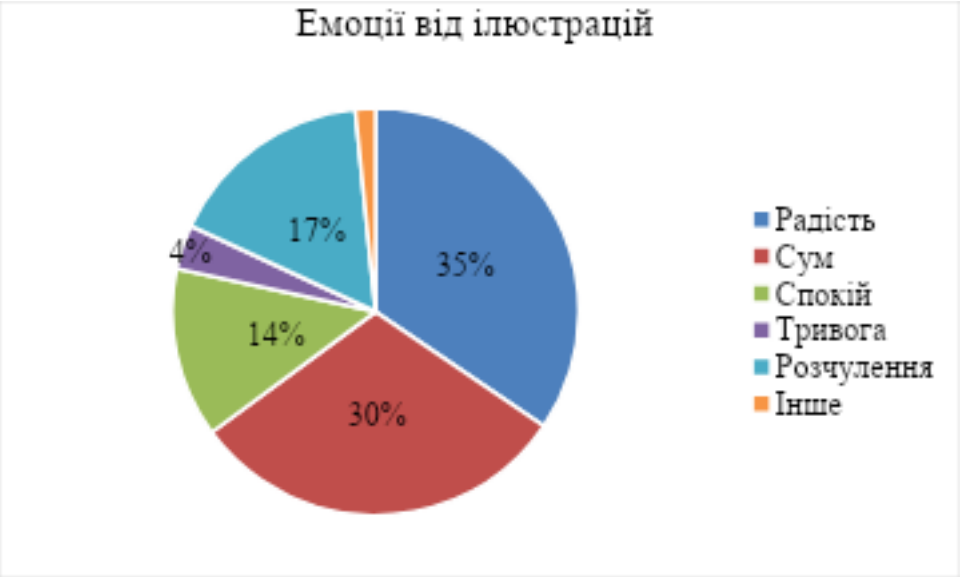

Вплив ілюстрацій на розуміння
2%
6%
31%
60%
Значно полегшили розуміння
Додали емоційного забарвлення
Допомогли уявити образи
Не вплинули на розуміння
Скоріше заважали

Емоції від ілюстрацій
17%
4%
35%
14%
30%
Радість
Сум
Спокій
Тривога
Розчулення
Інше

Кількість ілюстрацій
13%
88%
Більше
Стільки ж
Менше

На діаграмах представлено результати опитування, що відображають враження респондентів від збірки "Роздуми юності":

1. **Загальне враження**: переважна більшість респондентів висловили позитивну оцінку, де 74,7% зазначили, що збірка їм дуже сподобалася.
2. **Відповідність ілюстрацій**: 67,3% опитаних вважають, що ілюстрації повністю відповідають поезіям, а ще 29,3% — що вони скоріше відповідають.
3. **Оцінка якості ілюстрацій**: більшість респондентів (80,4%) відзначили дуже високу якість ілюстрацій.
4. **Вплив ілюстрацій на розуміння**: ілюстрації значно полегшили розуміння для 60,4% респондентів та додали емоційного забарвлення для 31,3%.
5. **Емоційний відгук**: ілюстрації викликали різноманітні емоції, де найбільше відзначено радість (34,5%) та сум (30,4%).
6. **Кількість ілюстрацій**: більшість (87,5%) вважають кількість ілюстрацій достатньою.

Ці результати підтверджують загальне задоволення аудиторії ілюстраціями та високий рівень їх відповідності змісту збірки.